

PROCESNOPRAVNI RAZLOZI NIŠTETNOSTI ODLUKA SKUPŠTINE DRUŠTVA S OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU - *de lege lata* vs. *de lege ferenda*

Lidija Šimunović, mag. iur.*

UDK: 347.724

Ur.: 7. studenoga 2016.

Pr.: 7. ožujka 2017.

Izvorni znanstveni rad

Sažetak

Procesnopravni razlozi, za razliku od drugih razloga ništetnosti odluka skupštine društva s ograničenom odgovornošću (dalje: d.o.o.), u sudskoj i poslovnoj praksi otvaraju najviše pravnih pitanja. Riječ je o „greškama u koracima“ koje dovode do ništetnosti odluka skupštine d.o.o.-a o kojima se u domaćoj pravnoj književnosti do sada nije sustavno raspravljalo. Ishodište za razradu ove problematike temelji se na okolnosti da je u odredbi članka 448. ZTD-a propisano da se na ništetnost odluka skupštine d.o.o.-a na odgovarajući način primjenjuju odredbe o ništetnosti odluka glavne skupštine d.d.-a. Kako su procesnopravne razlike djelovanja glavne skupštine d.d.-a i skupštine d.o.o.-a jedna su od temeljnih razlika ova dva tipa društava kapitala spomenuto pozitivnopravno uređenje dovodi do pravne nesigurnosti i pogrešnih tumačenja.

U prvom dijelu rada daje se kronološki pregled normativnog uređenja ništetnosti odluka skupštine d.o.o.-a. Potom se doktrinarno razgraničavaju ništetne odluke od drugih odluka s nedostatkom. Zatim se svaka odredba o ništetnosti odluka glavne skupštine d.d.-a testira u kontekstu d.o.o.-a i potom izrijekom formulira odredba koja vrijedi samo za d.o.o. Osim domaćeg prava analiziraju se i rješenja iz poredbenog prava (osobito njemačkog) jer se domaće pravo u velikoj mjeri preklapa s rješenjima iz poredbenih prava. U zaključku se daju smjernice za praktičnije *de lege ferenda* uređenje ZTD-a u pogledu ništetnosti odluka skupštine d.o.o.-a.

Ključne riječi: društvo s ograničenom odgovornošću, ništetnost odluka, skupština društva s ograničenom odgovornošću, procesnopravni razlozi.

* Lidija Šimunović, mag. iur., asistentica Pravnog fakulteta u Osijeku, Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku; lisimun@gmail.com

1. UVOD U PROBLEMATIKU

Procesnopravni razlozi ništetnosti odluka skupštine d.o.o. otvaraju niz pravnih pitanja o kojima je Zakon o trgovačkim društvima¹ nedorečen. Posljedica utvrđenja ovih razloga dovodi do ništetnosti odluka skupštine d.o.o.-a koje niti domaće, niti poredbena prava ne priznaju jer takve odluke imaju teške procesnopravne nedostatke. Ishodište za razradu problematike ništetnosti odluka skupštine d.o.o.-a temelji se odredbi članka 448. ZTD-a koja propisuje da se na ništetnost odluka skupštine d.o.o.-a na odgovarajući način primjenjuju odredbe o ništetnosti odluka glavne skupštine d.d.-a.

Ovo pozitivnopravno uređenje u praksi izaziva najviše poteškoća s obzirom na to da su procesnopravne razlike u radu glavne skupštine d.d.-a i skupštine d.o.o.-a jedna od temeljnih razlika ova dva tipa društva kapitala. Dodatan problem proizlazi i iz činjenice da u domaćoj pravnoj književnosti nitko nije zasebno i sustavno analizirao procesnopravne razloge ništetnosti odluka skupštine d.o.o.-a.² U dostupnim radovima se nakon sustavne obrade odredbi o ništetnosti odluka glavne skupštine d.d.-a, samo poziva da sve što vrijedi za ništetnost odluka glavne skupštine d.d.-a, vrijedi i za ništetnost odluka skupštine d.o.o.-a, uz navođenje nekih iznimki koje se odnose samo na d.o.o.³ Iako se na prvi pogled čini da je

1. Zakon o trgovačkim društvima, Narodne novine, br. 111/1993, 34/1999, 121/1999, 52/2000, 118/2003, 107/2007, 146/2008, 137/2009, 111/2012, 125/2011, 68/2013, 110/2015 (dalje: ZTD).
2. U domaćoj pravnoj književnosti nalazimo samo jedno djelo akademika Barbića koje se bavi ništetnosti odluka skupštine d.o.o.-a. Barbić, J., Ništetnost odluka skupštine/članova društva s ograničenom odgovornošću, Zbornik 53. Susreta pravnika u Opatiji 2015., Hrvatski savez udruga pravnika u gospodarstvu, Zagreb, 2015., str. 9. (dalje: Barbić, J., Ništetnost odluka skupštine/članova društva s ograničenom odgovornošću).
3. Analizom dostupnih djela iz domaće pravne književnosti proizlazi da domaći autori ne analiziraju zasebno pitanje ništetnosti odluka skupštine d.o.o.-a, već ovu problematiku promatraju zajedno s ništetnosti i pobožnosti odluka dioničkog društva, odnosno društava kapitala. Pritom, ili ne daju cjelovite odgovore na sva otvorena pitanja ili se fokusiraju samo na pojedina aktualna pitanja bez sagledavanja svih važnih okolnosti za sustavnu analizu ove problematike, ili se analiziraju nevažeće odredbe ZTD/1995, Narodne novine br. 111/1993, 34/1999, 121/1999 (dalje: ZTD/1995) koje su vrijedile od 1. siječnja 1995. do 1. siječnja 2004. U tom smislu za domaću pravnu književnost vidi: Ledić, D., Čulinović-Herc, E., Ništavost i pobožnost odluka skupštine društva s ograničenom odgovornošću, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, vol. 20., br. 2, 1991., str. 737. (članak se odnosi na nevažeće odredbe ZTD/1995), (dalje: Ledić, D., Čulinović-Herc, E., Ništavost i pobožnost odluka skupštine društva s ograničenom odgovornošću); Barbić, J., Ništavost i pobožnost odluka skupštine u društvima kapitala, Pravo u gospodarstvu, vol. 43., br. 6., 2004., str. 83. (dalje: Barbić, J., Ništavost i pobožnost odluka skupštine u društvima kapitala); Barbić, J., Tužba za pobijanje odluka skupštine društva odnosno članova društva s ograničenom odgovornošću, Zbornik 52. Susreta pravnika u Opatiji 2014., Hrvatski savez udruga pravnika u gospodarstvu, Zagreb, 2014., str. 13. (dalje: Barbić, J., Tužba za pobijanje odluka skupštine društva odnosno članova društva s ograničenom odgovornošću); Barbić, J., Dioničko društvo, knjiga druga, svezak 1., 6. izmijenjeno i dopunjeno izd., Zagreb, 2013., str. 1346.; Barbić, J., Pravo društava, knjiga druga, Društva kapitala, svezak II. Društvo s ograničenom odgovornošću,

takva metodologija razrade ove problematike dostatna i da nema potrebe zasebno razrađivati procesnopravne razloge ništetnosti odluka skupštine d.o.o.-a, u praksi se pokazalo da nema odgovora na mnogobrojne situacije koje se pojave u vezi s procesnopravnim razlozima ništetnosti odluka skupštine d.o.o.-a.⁴

Slijedom navedenoga, tri su cilja ovoga rada. Prvi je ispitati u kojoj mjeri je moguće na odgovarajući način primijeniti procesnopravne razloge ništetnosti odluka glavne skupštine d.d.-a na ništetnost odluka skupštine d.o.o.-a. Drugi je cilj analizirati domaće pravo i sudsku praksu i rasvijetliti dvojbe oko odgovarajuće primjene procesnopravnih razloga za ništetnost odluka glavne skupštine d.d.-a na ništetnost odluka skupštine d.o.o.-a. Treći je cilj ispitati trebala li ponovno usvojiti model iz ZTD/1995 gdje su razlozi ništetnosti odluka skupštine d.o.o.-a bili izrijekom regulirani i odvojeni od onih za d.d. ili treba podržati pozitivnopravno uređenje gdje se odredbe d.d.-a na odgovarajući način primjenjuju na ništetnost odluka skupštine d.o.o.-a.⁵

Takvo postavljanje problema utjecalo je i na metodologiju ovoga rada. Najprije se daje kronološki pregled domaćeg prava u pogledu ništetnosti odluka skupštine d.o.o.-a i doktrinarno razgraničavaju ništetne odluke od drugih odluka s nedostatkom. Potom se svaka odredba o ništetnosti odluka glavne skupštine d.d.-a testira u kontekstu d.o.o.-a i formuliра odredba koja vrijedi samo za taj tip društva. Zatim se analiziraju modaliteti konvalidacije i uklanjanje ništetnosti odluka skupštine d.o.o.-a. U zaključku se nakon provedene analize konstatira treba li vratiti uređenje iz ZTD/1995 u pogledu ove problematike ili je postojeće uređenje dostatno za sve izazove suvremenog pravnog prometa.

društvo za uzajamno osiguranje, kreditna unija, europsko društvo-Societas Europea (SE), 2013., str. 536. (dalje: Barbić, J., Pravo društava, knjiga druga, Društva kapitala, svezak II.); Parać, Z., Obveza obavješćavanja i glavna skupština dioničkog društva, Zbornik 49. Susreta pravnika u Opatiji, Zagreb, 2011., str. 125.; Hrastinski-Jurčec, Lj., Šimundić, M., Pobijanje odluka skupštine dioničkog društva, Računovodstvo, revizija i financije, br. 11., 2014., str. 186.; Marković, N., Ništavost odluka skupštine, Novine u zakonu o trgovačkim društvima i novi uvjeti poslovanja, Zagreb, 2004., str. 95.; Pavlović, M., Razlike između ništavnosti i poboynosti odluka: skupštne društva kapitala, 1. dio – Ništavnost i poboynost odluka glavne skupštine dioničkog društva, Hrvatska pravna revija, br. 1., 2005., str. 37.; Pavlović, M., Razlike između ništavnosti i poboynosti odluka: skupštne društva kapitala, 2. dio, Hrvatska pravna revija, br. 2., 2005., str. 25.; Čuveljak, J., Ništavnost i poboynost odluka skupštine trgovačkog društva, Financije i porezi, br. 1., 2009., str. 264.; Šimundić, M., Ništavnost i poboynost odluka glavne skupštine dioničkog društva 1. dio, Informator, 54, 2007., str. 4; Saračević Mosavac, A., Ništavnost i poboynost odluka skupštine društva, Informator, 58, 2010, str. 12.

- 4 Autorica u ovom radu osim što stavlja poseban naglasak samo na procesnopravne razloge ništetnosti odluka skupštine d.o.o.-a, daje prikaz doktrinarnog razlikovanja odluka s nedostatkom od ništetnih odluka te osim postojećeg *de lege lata* daje prijedlog *de lege ferenda* ZTD-a u pogledu uočene problematike.
- 5 Kapitalno djelo koja se bavilo problematikom ništetnosti odluka skupštine d.o.o.-a danas je djelomično neprimjenjivo jer se odnosi na odredbe ZTD/1995 koje više nisu na snazi. U tom smislu vidi: Ledić, D., Čulinović-Herc, E., Ništavnost i poboynost odluka skupštine društva s ograničenom odgovornošću, op. cit. (bilj. 3.), str. 737. O spomenutim promjenama ZTD-a vidi više *infra ad* 2.

2. KRONOLOŠKI PREGLED IZMJENA ZTD-a

Uređenje ZTD-a u pogledu ništetnosti odluka skupštine d.o.o.-a mijenjalo se u proteklim desetljećima. Za razliku od današnjeg uređenja, u ZTD/1995, od 1. siječnja 1995. do 1. siječnja 2004. godine, na snazi su bile odredbe koje su izrijekom uređivale ništetnost odluka skupštine d.o.o.-a. U odredbi članka 447. ZTD/1995 bilo je propisano da se na ništetnost odluke skupštine d.o.o.-a može pozivati ako skupština na kojoj je donesena odluka nije bila valjano sazvana, ako na nju nisu bili uredno pozvani svi članovi društva, ako odluka nije donesena na način i u obliku propisanima ZTD/1995 ili društvenim ugovorom.⁶ Uz spomenute procesnopravne razloge ništetnost se mogla isticati i zbog materijalnopravnih razloga, ako odluke nisu bile u skladu s biti društva ili je njihov sadržaj protivan moralu društva.⁷

Takvo uređenje napušteno je 1. siječnja 2004. godine i „pojednostavljeno“ po uzoru na njemačko pravo.⁸ Ova izmjena uz manje gramatičke izmjene vrijedi i danas i regulirana je člankom 448. ZTD-a.⁹ Kako je već ranije spomenuto, tom odredbom propisano je da se u pogledu ništetnosti odluka skupštine d.o.o.-a na odgovarajući način primjenjuju odredbe o ništetnosti odluka glavne skupštine d.d.-a.¹⁰

Iako se čini da je današnje uređenje jednostavnije, proizlazi da se sada mora

- 6 U čl. 448. ZTD/1995 bilo je propisano (kao i danas) da se tužba za utvrđenje ništetnosti odluke podiže protiv društva, a da društvo zastupa uprava. Ako tužbu podiže netko od članova uprave, onda društvo zastupa nadzorni odbor. Ako tužbu podiže netko od članova uprave i nadzornog odbora ili ako društvo nema nadzorni odbor, a društvo nema zastupnika, sud je bio dužan društvu postaviti zastupnika. Cf. čl. 448. ZTD/1995. Prema današnjim odredbama ZTD-a, ako tužbu podnosi uprava, član uprave ili nadzornog odbora zastupnika društva imenuje skupština d.o.o.-a, a ne sud. Cf. čl. 441. st. 1. t. 9. ZTD-a.
- 7 Uz spomenute razloge na pojedinim mjestima u ZTD/2015 izrijekom se uređivalo pitanje ništetnosti odluka skupštine d.o.o.-a. Kako se te odredbe nisu mijenjale i zadržane su i u današnjem ZTD-u, one se zasebno ne analiziraju na ovom mjestu u radu.
- 8 Za njemačko pravo cf. § 241 Aktiengesetz (dostupan na: <https://dejure.org/gesetze/AktG>, posljednji put pregledano 30. studenog 2016.; dalje: AktG) u vezi s §§ 50 GmbH-Gesetz (dostupan na: <https://dejure.org/gesetze/GmbHG>, posljednji put pregledano 30. studenog 2016.; dalje: GmbHG).
- 9 Ostale izmjene su se odnosile na promjenu nazivlja pa se od 1. siječnja 2004. do 30. travnja 2010. godine koristio naziv ništavost, da bi se od 1. svibnja 2010. pa do danas koristio izraz ništetnost.
- 10 Cf. čl. 355-359. ZTD-a. U ZTD/1995 krug ovlaštenika za podizanje tužbe bio je puno uži. Tužbu za utvrđenje ništetnosti mogao je podići svaki član društva koji je bio na skupštini i u zapisnik izjavio protivljenje donošenju odluke i svaki član društva kojemu je neopravdano bilo onemogućeno da bude na skupštini. Glede odluke koja je donesena pisanim putem tužbu je mogao podići i svaki član društva koji je glasovao protiv njezina donošenja ili je pritom bio zaobiden. Tužbu je mogao podići i svaki član uprave i nadzornog odbora ako mu se odlukom naređuje da učini nešto zbog čega bi mogao odgovarati za štetu odnosno čime bi učinio kažnjivu radnju. Cf. čl. 447. st. 2. i st. 3. ZTD/1995. Današnje pozitivnopravno uređenje se razlikuje. U krug ovlaštenika za podizanje tužbe radi utvrđenja ništetnosti ulaze sve osobe (bez obzira na to jesu li članovi društva) koje imaju pravni interes. Cf. čl. 187. st. 2. Zakona o praničnom postupku, Narodne novine, br. 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 84/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 89/14 (dalje: ZPP).

uložiti dodatan napor i ispitivati mogu li se sve odredbe o ništetnosti odluka glavne skupštine d.d.-a na odgovarajući način primijeniti na nišetne odluke skupštine d.o.o.-a, te ako mogu, u kojoj mjeri je to moguće. To ima za posljedicu da se u svakom pojedinom slučaju moraju uzimati u obzir osobitosti d.o.o.-a, u odnosu na d.d. Stoga se odgovarajuća primjena postiže na način da sve: ono što se odnosi na statut, kod d.o.o.-a se odnosi na društveni ugovor/izjavu o osnivanju, ono što se odnosi na dionice, kod d.o.o.-a se odnosi na poslovne udjele, ono što se odnosi na dioničara, kod d.o.o.-a se odnosi na člana d.o.o.-a¹¹, ono što se odnosi na odluke donesene na glavnoj skupštini d.d.-a, kod d.o.o.-a se odnosi na odluke koje se donesu na skupštini d.o.o.-a, kao i na odluke koje članovi d.o.o.-a donose izvan skupštine d.o.o.-a.¹² To u praksi izaziva brojne poteškoće u pogledu ispravnog tumačenja odgovarajuće primjene spomenutih odredbi. Primjerice, posebnu važnost imaju razlike u sazivanju i provođenju skupštine ova dva tipa društva kapitala.¹³ Naime, ZTD je fleksibilniji kada je riječ o sazivanju i održavanju skupštine d.o.o.-a gdje se pri vođenju skupštine d.o.o.-a ne mora držati stroge procedure kao kod d.d.-a.¹⁴ To se podredno odražava i na sužavanje razloga zbog kojih se može isticati ništetnost odluka skupštine d.o.o.-a, pa se može dogoditi da isti propust u sazivanju i održavanju skupštine d.d.-a bude razlogom ništetnosti, dok bi taj propust u sazivanju i održavanju skupštine d.o.o.-a bio razlogom probojnosti takve odluke.¹⁵

3. RAZGRANIČENJE NIŠTETNIH ODLUKA SKUPŠTINE D.O.O.-A OD DRUGIH VRSTA ODLUKA S NEDOSTATAKOM

Prije analize procesnopravnih razloga ništetnosti odluka skupštine d.o.o.-a, nužno je razgraničiti nišetne odluke skupštine d.o.o.-a od ostalih odluka s nedostatkom. Odluka s nedostatkom širi je pravni pojam koji se osim na nišetne odluke, odnosi i na sve druge odluke koje su u procesnom i/ili materijalnom smislu

- 11 Isto shvaćanje, ali u pogledu razloga koji se tiču probojnosti odluka skupštine d.o.o.-a zastupa se u: Barbić, J., Tužba za pobijanje odluka skupštine društva odnosno članova društva s ograničenom odgovornošću, op. cit. (bilj. 3.), str. 14.
- 12 U odnosu na specifičnosti d.o.o.-a potrebno je naglasiti da se u radu pod izrazom „odluka skupštine d.o.o.-a“ misli i na odluke članova društva. Takvo je poimanje nužno s obzirom na neformalnost d.o.o.-a o donošenju odluka gdje članovi d.o.o.-a mogu donositi odluke i izvan skupštine društva, pa se opravdano i takve odluke članova d.o.o.-a smatraju odlukama skupštine. Ako dođe do utvrđenja ništetnosti takva odluka je nišetna *ex lege* od njezina donošenja i ne proizvodi pravne učinke. O tome vidi više u: Barbić, J., Pravo društava, knjiga druga, Društva kapitala, svezak II., str. 536.
- 13 Barbić, J., Tužba za pobijanje odluka skupštine društva odnosno članova društva s ograničenom odgovornošću, op. cit. (bilj. 3.), str. 15.
- 14 U tom se slučaju prije samog odlučivanja o ništetnosti odluka skupštine d.o.o.-a kao prethodno pitanje često mora razmatrati je li sporna odluka uopće donesena.
- 15 Kako je odgovarajuća primjena procesnopravnih razloga ništetnosti odluka skupštine d.o.o.-a ponekad nerazumljiva i pravnicima teško vjerovati da poduzetnici kojih se ove odredbe najviše tiču uvijek mogu doći do ispravnih tumačenja pozitivnopravne regulative o ovoj problematici.

suprotne Ustavu, prisilnim propisima, pravilima morala ili društvenom ugovoru.¹⁶ U domaćoj i stranoj pravnoj književnosti razlikuju se sljedeće odluke s nedostatkom: nišetne¹⁷, pobojne¹⁸, prividne, odluke koje treba utvrditi¹⁹, nepostojeće odluke²⁰ i nedjelotvorne odluke (pendentne odluke, odluke bez pravnog učinka).²¹

Iako domaći zakonodavac izrijeком spominje samo nišetne i pobojne odluke, razlikovanje ovih vrsta nedostataka odluka skupštine d.o.o.-a vrlo je važno. Ovisno o vrsti nedostataka koju trpi odluka, nastupaju različite pravne posljedice ne samo u odnosu na konkretnu odluku, nego i u odnosu na članove međusobno i prema trećim osobama.²²

U pravnoj književnosti dosta se rasprava vodilo o razgraničavanju nišetnih od poboynih odluka skupštine d.o.o.-a. Povod za doktrinarne rasprave bili su slučajevi iz njemačke sudske prakse za koje se nije moglo sa sigurnošću utvrditi je li riječ o razlogu nišetnosti ili poboynosti odluka društava kapitala.²³ Prema prevladavajućem stajalištu, razgraničenje nišetnih od poboynih odluka skupštine d.o.o.-a temelji se na objektu koji je predmet pravne zaštite tzv. pravnozaštitnom interesu.²⁴ Riječ je o tumačenju smisla nišetnosti kao instituta obveznog prava u skladu s temeljnim načelima prava društava. Slijedom toga, izvodi se zaključak da nišetnost odluka skupštine d.o.o.-a postoji kada se javni interesi i interesi vjerovnika štite prisilnopravnim odredbama (teži oblik nevaljanosti odluka), dok poboynost postoji

16 Tako i Barbić, J., Nišetnost odluka skupštine/članova društva s ograničenom odgovornošću, op. cit. (bilj. 2.), str. 89.

17 Njem. *Nichtige Beschlüsse*.

18 Njem. *Anfechtbar*.

19 Njem. *Feststellungsbedürftige Beschlüsse*.

20 Njem. *Scheinbeschlüsse*. Riječ je o odlukama koje su donijele neovlaštene osobe i takve su odluke nevaljane. U ovu kategorizaciju spadaju i besmislene odluke kao i one koje imaju proturječnosti u pogledu svoga sadržaja. Ova vrsta odluka s nedostatkom potječe iz starije austrijske pravne književnosti, dok u starijoj njemačkoj pravnoj književnosti prevladava mišljenje da „*Scheinbeschlüsse*” ne treba izdvajati u posebnu vrstu odluka s nedostacima jer to dovodi do pravne nesigurnosti. O ovim odlukama vidi više u: Henssler, M., Strohn, L., *Gesellschaftsrecht*, Band 62., 16. izd., München, 2016., par. 21-22. (URL: https://beck-online.beck.de/Bcid/y-400-W-HensslerStrohnKoGesR_3-name-ID_7206). Pristupljeno 4. studenog 2016.); Zöllner, W., u: Baumbach, A.; Huech, A.; *GmbHG-Gesetz, Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung, Kurzkommentar*, 15. izd., München, 1988., str. 846.

21 Njem. *wirkungslose*. U tom smislu za domaću pravnu književnost vidi: Barbić, J., Nišetnost i poboynost odluka skupštine u društvima kapitala, op. cit. (bilj. 3.), str. 159.; Ledić, D., Čulinović-Herc, E., Ništavost i poboynost odluka skupštine društva s ograničenom odgovornošću, op. cit. (bilj. 3.) 744-745. Za njemačko pravo vidi: Schmidt, K. u: Gadow, W., Heinichen, E., *Aktiengesetz Grosskommentar, Pflichtfortsetzung*, §§ 241-255, Berlin, 4. izd., 1995., str. 202. (dalje: Schmidt, K., *Aktiengesetz Grosskommentar*).

22 Schmidt, K., *Aktiengesetz Grosskommentar*, op.cit. (bilj. 21.), str. 7, 9 i 21. Odluka može istovremeno biti i nišetna i poboyna i prividna i nedjelotvorna, ovisno o nedostacima koje ima.

23 O tome vidi više Ledić, D., Čulinović-Herc, E., Ništavost i poboynost odluka skupštine društva s ograničenom odgovornošću, op. cit. (bilj. 3.), str. 745.

24 Ibid.

ako se privatnopravni interesi štite dispozitivnim odredbama, društvenim ugovorom i sl. (lakši oblik nevaljanosti odluka).²⁵

Ništetna odluka skupštine d.o.o.-a po svojoj pravnoj naravi je odluka s procesnopravnim i/ili materijalnopravnim nedostatkom koju pravni poredak ne priznaje.²⁶ Takva odluka je *ex lege* ništetna od trenutka njezina donošenja, no pod određenim pretpostavkama može konvalidirati i postati valjana.²⁷ Utvrđivanje ništetnosti može isticati svaka osoba koja dokaže svoj pravni interes ili tužbom ili na neki drugi način (npr. prigovorom).²⁸ Za razliku od poboynosti, na ništetnost se pazi po službenoj dužnosti. U kontekstu prava društva od ništetnosti odluka skupštine d.o.o.-a treba razlikovati i ništetnost odluka koje donesu drugi organi npr. uprava ili nadzorni odbor (ako ga društvo ima)²⁹, kao i odluke koje se donesu na temelju ništetnosti glasa danog na skupštini (npr. zloupotrebljava se pravo glasa koje dovede do pogreški u prebrojavanju glasova).³⁰ Stoga bi odluka donesena na temelju takvoga glasanja bi bila pobojna, a ne ništetna.³¹

U domaćem pravu, najveći broj razloga ništetnosti odluke skupštine d.o.o.-a propisan je ZTD-om, no isti se mogu propisati i drugim zakonima. Kako je već rečeno, ZTD nije izrijekom uredio pitanje ništetnosti odluka skupštine d.o.o.-a, nego je propisano da se na odgovarajući način primjenjuju odredbe koje se odnose na ništetnost odluka glavne skupštine d.d.-a.³² Riječ je analognoj primjeni odredbi o ništetnosti odluka glavne skupštine d.d.-a kojima se uređuju razlozi ništetnosti, uklanjanje ništetnosti, pravne posljedice ništetnosti, ništetnost izbora članova nadzornog, odnosno upravnog odbora i ništetnost odluka o utvrđivanju godišnjih financijskih izvješća.³³

25 Tako u domaćoj pravnoj književnosti: Ledić, D., Čulinović-Herc, E., Ništavost i poboynost odluka skupštine društva s ograničenom odgovornošću, op. cit. (bilj. 3.), str.745-746.; Slakoper, Z., Društvo s ograničenom odgovornošću: pravni odnosi između društva i članova, doktorska disertacija, Split, 1997., str. 207. O ništetnosti odluka skupštine u društvima kapitala za njemačko pravo vidi više: Schmidt, K., Aktiengesetz Grosskommentar, op.cit. (bilj. 21.), str. 12.; Hüffer, U., Aktiengesetz, Becksche Kurzkommentare, Band 53., 5. izd., München, 2002., str. 1106.

26 Treba razlikovati ništetnost u obveznom pravu koja može biti relativna i apsolutna od ništetnosti u kontekstu prava društava. O tome vidi više: Barbić, J., Ništavost i poboynost odluka u društvima kapitala, op. cit. (bilj. 3.), str. 88.; Ledić, D., Čulinović-Herc, E., Ništavost i poboynost odluka skupštine društva s ograničenom odgovornošću, op. cit. (bilj. 3.), str. 742-743.

27 O tome vidi više *infra ad* 5.

28 Cf. čl. 357. st. 1. ZTD-a.

29 Tako i Barbić, J., Ništetnost odluka skupštine/članova društva s ograničenom odgovornošću, op. cit. (bilj. 2.), str. 13.

30 Barbić, J., Ništavost i poboynost odluka u društvima kapitala, op. cit. (bilj. 3.), str. 158.

31 Ovo bi bio primjer za nepostojeću odluku u domaćem pravu op. cit. (bilj. 21.).

32 Čl. 448. u vezi s čl.355.-359. ZTD-a, Narodne novine, br. 111/1993, 34/1999, 121/1999, 52/2000, 118/2003, 107/2007, 146/2008, 137/2009, 111/2012, 125/2011, 68/2013, dalje u tekstu: ZTD.

33 Cf. čl. 448. u vezi s čl. 355-359. ZTD-a.

Važna okolnost koja se primjenjuje samo na ništetnost odluka (a ne i na pobjnost) je da svi razlozi ništetnosti odluka skupštine d.o.o.-a moraju biti taksativno nabrojani u zakonu i nije ih moguće niti proširiti, niti suziti izvan zakonske kategorizacije. Takav stav potvrđen je i u domaćoj pravnoj književnosti i sudskoj praksi gdje prevladava mišljenje da su zakonski razlozi ništetnosti odluka skupštine d.o.o.-a *numerus clausus* i da se u odredbama društvenog ugovora isti ne bi mogli mijenjati.³⁴ Ako se u društvenom ugovoru propiše neki dodatan razlog ništetnosti odluka skupštine d.o.o.-a koji ne proizlazi iz zakonskih taksativno navedenih razloga, isti bi bio razlog za isticanje pobjnosti odluke skupštine d.o.o.-a.³⁵ U slučaju dupliciranja zakonskih razloga ništetnosti odluka skupštine u društvenom ugovoru takva odluka bila bi *ex lege* ništetna, a ne pobjjna. Tu ne bi bila riječ o odluci koja je protivna društvenom ugovoru, već o odluci skupštine d.o.o.-a koja je protivna zakonu tj. prisilnom propisu.³⁶

Pobjjne odluke su one koje nisu *ex lege* ništetne, nego se ovlaštena osoba mora pozvati na nevaljanosti takve odluke.³⁷ Sve dok se odluka ne proglasi ništetnom, takva odluka postoji i proizvodi pravne učinke. Domaće pravo kao i srodna poredbena zakonodavstva, odredbe o probjnosti odluka glavne skupštine d.d.-a na odgovarajući način primjenjuje i na pobjjne odluke skupštine d.o.o.-a. ZTD u tom smislu propisuje razloge, krug ovlaštenika, pravna sredstva i pravne učinke uspješnog pobijanja.³⁸

34 Takav stav u domaćoj pravnoj književnosti zastupaju Barbić, J., *Pravo društava*, knjiga druga, *Društva kapitala*, svezak II, op. cit. (bilj. 3.), str. 536., Ledić, D., Čulinović-Herc, E., *Ništavost i pobjnost odluka skupštine društva*, op. cit. (bilj. 3.), str. 747. To je potvrđeno i u domaćoj sudskoj praksi u presudi VTSRH Pž-7466/04-4 od 18. rujna 2007., dostupnoj na službenim stranicama portala IUS-INFO (URL: www.iusinfo.hr, pristupljeno: 4. studenog 2016.

35 Cf. čl. 449. u vezi s čl. 360. st.1. ZTD-a propisuje da se odluka glavne skupštine može pobijati tužbom, ako je donesena protivno zakonu ili statutu, pa *argumentum per analogiam* proizlazi da je odluka skupštine d.o.o.-a suprotna društvenom ugovoru pobjjna, a ne ništetna.

36 Tako i: Barbić, J., *Ništavost i pobjnost odluka skupštine u društvima kapitala*, op. cit. (bilj. 3.) str. 88.; Ledić, D., Čulinović-Herc, E., *Ništavost i pobjnost odluka skupštine društva*, op. cit. (bilj. 3.), str. 746.

37 Ovdje treba ukazati na slučaj djelomične ništetnosti. Ako su samo neki dijelovi odluke skupštine ništetni preostali dijelovi će ostati na snazi u slučaju da za njih nisu ispunjene pretpostavke za utvrđivanje ništetnosti. S obzirom na to da je odluka skupštine vrsta pravnog posla na njihovu ništetnost primjenjuju se odredbe iz Zakona o obveznim odnosima o djelomičnoj ništetnosti ugovora (odredba čl. 324. Zakona o obveznim odnosima, Narodne novine, br. 35/2005, 41/2008, 125/2011, dalje u tekstu: ZOO-a.). Takva situacija je moguća ako je samo neki dio odluke ništetan, a preostali dio odluke valjan pod pretpostavkom da isti može opstati bez nišetnog dijela i ako taj ništetni dio nije bio uvjet niti odlučujuća pobuda za donošenje sporne odluke. Odluka je valjana i ako je njezin ništetni dio bio uvjet i odlučujuća pobuda za donošenje sporne odluke, ako je ništetnost ustanovljena ako je ništetnost ustanovljena upravo zbog toga da bi odluka bila valjana i bez te bi odredbe i vrijedila bez nje. Pritom treba ocijeniti bi li članovi društva donijeli odluku da su znali za ništetnost jednog njezinog dijela. U sumnji treba uzeti da članovi društva ne bi ni donijeli odluku. Cf. čl. 324. ZOO-a u vezi s čl. 448. ZTD-a i čl. 355-359. ZTD-a.

38 Cf. čl. 449. u vezi s čl. 360. ZTD-a.

Za razliku od ništetnosti na koju se može pozivati svatko tko dokaže svoj pravni interes bez vremenskog ograničenja, krug i rokovi za pobijanje odluke skupštine d.o.o.-a su uži i kraći. Takvo uređenje u domaćem pravu je ispravno jer institut poboynosti štiti manje povrede pravnog poretka pa se želi ograničiti krug osoba i vrijeme u kojem može pozivati na poboynost odluke kako bi se smanjila pravna neizvjesnosti. Uspješno pobijena odluka jednako kao i nišetna odluka ne proizvodi pravni učinak i djeluje *erga omnes*.³⁹

Treća skupina odluka s nedostacima su prividne odluke koje ne postoje, iako na prvi pogled „prividno“ egzistiraju i proizvode pravne učinke.⁴⁰ Riječ je o odlukama koje imaju procesnopravne nedostatke na temelju kojih je pogrešno proglašeno da je odluka donesena, iako do njezinog donošenja nije došlo. Prividne odluke češće su kod d.d.-a, nego kod d.o.o.-a Naime, kod d.o.o.-a nema obveze predsjedavajućeg u skupštini da utvrđuje da je donesena odluka već se propisuje obveza uprave da u knjigu odluka bez odgađanja unese svaku donesenu odluku.⁴¹ Za razliku od toga kod d.d.-a predsjednik glavne skupštine mora utvrditi za svaku odluku da je donesena. Teoretski bi se i prividna odluka mogla pojaviti kod d.o.o.-a. To bi bio slučaj kad bi predsjedavajući u skupštini d.o.o.-a pogrešno zaključio da je određena odluka donesena, te bi na temelju takvog pogrešnog zaključka uprava upisala takvu odluku u knjigu odluka pa bi društvo dalje postupalo kao da je prividna odluka zaista donesena.⁴² Kod ovih odluka je upitno na koji način bi se mogle osporavati i tko su aktivno i pasivno legitimirane osobe za takvo isticanje.⁴³ U domaćoj sudskoj praksi prevladava mišljenje da su takve odluke poboynne i da egzistiraju sve dok se ne utvrdi njihova nevaljanost.⁴⁴ Dakle, nisu nišetne *ex lege*, nego se pred sudom mora pokrenuti postupak za proglašenje njihove ništetnosti. Ovisno o uspjehu u sporu prividna odluka će se proglasiti valjanom odnosno nišetnom.

Nužno je spomenuti i odluke koje treba utvrditi, a koje se u poredbenoj pravnoj književnosti spominju kao specifičnost d.o.o.-a.⁴⁵ To bi bio slučaj kad bi uprava

39 O poboynosti odluka skupštine d.o.o.-a vidi više: Barbić, J., Nišetnost i poboynost odluka skupštine u društvima kapitala, op. cit. (bilj. 3.), str. 164.

40 Schmidt, K., Aktiengesetz Grosskommentar, op. cit. (bilj. 21.), str. 9.

41 Cf. 446. st. 1. ZTD-a.

42 Barbić, J., Nišetnost i poboynost odluka skupštine u društvima kapitala, op. cit. (bilj. 3.), str. 85-86.

43 Kod prividne odluke trebalo bi podnijeti dva tužbena zahtjeva – prvi kojim se pobija da je proglašena odluka i drugome kojim se utvrđuje stvarno donesena odluka. Kod ovih se odluka ne primjenjuju rokovi koji vrijede za tužbu za utvrđivanje nišetnosti. Tako i Barbić, J., Nišetnost i poboynost odluka skupštine u društvima kapitala, op.cit. (bilj. 2.), str. 85-87. U povodu takve odluke sud bi mogao donijeti dvije odluke. Jednu kojoj prividnu odluku proglašava nišetnom i utvrđuje stvarno donesenu odluku. Druga odluka bila bi odbijanje oba tužbena zahtjeva.

44 U tom smislu vidi presudu VTSRH Pž 4572/08 od 26. kolovoza 2008. godine dostupnu na službenim stranicama portala IUS-INFO (URL: www.iusinfo.hr, pristupljeno: 4. studenog 2016.).

45 Tako i: Ledić, D., Čulinović-Herc, E., Ništavost i poboynost odluka skupštine društva, op. cit. (bilj. 3.), str. 744.

propustila bez odgađanja unijeti odluku skupštine d.o.o.-a u knjigu odluka. Te su situacije češće kod d.o.o.-a jer ZTD ne propisuje posebnu proceduru kontrole jesu li pojedine odluke donesene, je li glasovala propisana većina, je li glasovao član čije je pravo glasa bilo isključeno i sl. One se često pojavljuju u poslovanju d.o.o.-a jer je ono neformalno i odvija se bez javnog bilježnika pa se utvrđivanje postojanja odnosno nepostojanja pojedine odluke često može postaviti kao predmet tužbenog zahtjeva. Stoga se takva dvojba razrješava na sudu gdje se utvrđuje je li predmetna odluka uopće donesena. Presuda u povodu ovakvih odluka je konstitutivna i proizvodi pravne učinke od donošenja sudske presude. Učinak takve presude je *erga omnes*. Kod ovih je odluka neizvjesno jesu li uopće donesene, dok se kod prividnih odluka pogrešno tvrdi da odluke postoje, iako nikad nisu donesene. Domaći zakonodavac ni u pogledu ovih odluka nije jasan o načinu njihova utvrđivanja (treba li se kod njih isticati ništetnost, pobožnost ili nešto treće, tko su aktivno i pasivno legitimirane osobe za takvo isticanje).

Nedjelotvorne ili odluke bez pravnog učinka su one koje su donesene, ali da bi počele proizvoditi pravne učinke mora se ispuniti i neka dodatna pretpostavka kao što je primjerice pristanak člana d.o.o.-a, odobrenje javnog tijela i sl. Od donošenja odluke do potvrđivanja ove odluke ne proizvode pravne učinke i u tom razdoblju se zovu pendentnim odlukama.⁴⁶ Ovisno o ispunjenju dodatne pretpostavke (u za to propisanim rokovima), takve odluke mogu postati valjane, odnosno nikada ne početi proizvoditi pravne učinke.

Analizom svih odluka s nedostacima koje spominje pravna književnost proizlazi da su samo ništetne i pobožne odluke regulirane ZTD-om. Ovaj propust može se prevladati dobrim poznavanjem pravila građanskog parničnog postupka. Pravilnim određenjem tužbenog zahtjeva u slučaju prividnih odluka i odluka koje treba utvrditi mogu se postići iste pravne posljedice koje su izrijeком propisane za utvrđivanje ništetnosti i pobožnosti odluka skupštine d.o.o.-a prema ZTD-u.

4. RAZLOZI NIŠTETNOSTI ODLUKA SKUPŠTINE D.O.O.-a

U pravnoj književnosti zakonski razlozi ništetnosti odluka skupštine d.o.o.-a obično se dijele u tri skupine razloga. Riječ je ništetnosti zbog povreda procesnopravnih, materijalnopravnih i razloga koji se odnose na povrede općih klauzula. Na ovom mjestu daje se cjelovit pregled svih razloga ništetnosti odluka skupštine d.o.o.-a propisanih u ZTD-u koji se isključivo odnose na d.o.o.-a.⁴⁷ Pregled je rezultat analize u kojoj se najprije za svaku pojedinu odredbu ZTD-a

46 O nedjelotvornim odlukama u njemačkom pravu vidi više u: Lutter, M.; Hommelhoff, P.; GmbH-Gesetz Kommentar, urednik Bayer, W., 16. izd., Koeln, 2004., str. 589. (dalje: Lutter, M.; Hommelhoff, P.; GmbH-Gesetz Kommentar). Za domaće pravo vidi Barbić, J., Ništetnost i pobožnost odluka skupštine u društvima kapitala, op.cit. (bilj. 3.), str. 89.; Ledić, D., Čulinović-Herc, E., Ništavost i pobožnost odluka skupštine društva, op. cit. (bilj. 3.), str. 744.

47 Detaljnije o pojedinim procesnopravnim razlozima vidi u poglavljima *infra ad* 5. i 6. ovoga rada.

koja se odnosi na ništetnost odluka glavne skupštine d.d.-a⁴⁸ ispitalo može li se i s kojim pravnim učincima na odgovarajući način primijeniti na odredbe d.o.o.-a. Uz spomenute razloge na kraju ovog pregleda navode se i ostali razlozi ništetnost propisani u ZTD-u, koji su izrijeком propisani samo za ništetnost odluka skupštine d.o.o.-a (a ne i ništetnost odluka glavne skupštine d.d.-a). Time se daje cjelovit pregled svih mogućih razloga ništetnosti odluka skupštine d.o.o.-a propisanih ZTD-om.

Slijedom navedenoga, proizlazi da će biti ništetne:

a) odluke skupštine d.o.o.-a o sudjelovanju u dobiti novih poslovnih udjela već i u poslovnoj godini koja istekne prije donošenja odluke o povećanju temeljnoga kapitala i u vezi s tim donesena odluka o upotrebi dobiti iz prethodne godine pri povećanju temeljnog kapitala iz sredstava društva, ako se ne upišu u sudski registar u roku tri mjeseca od kada su donesene⁴⁹;

b) odluke skupštine d.o.o.-a o smanjenju i povećanju temeljnoga kapitala kada se on smanjuje ispod najnižeg propisanog iznosa ako se iste ne upišu u sudski registar u roku šest mjeseci od donošenja odluke o smanjenju, odnosno o povećanju temeljnoga kapitala d.o.o.-a⁵⁰;

c) odluke skupštine d.o.o.-a donesene na skupštini d.o.o.-a koja nije sazvana sukladno pravilima o sazivanju skupštine, sadržaju poziva, načinu i vremenu sazivanja skupštine⁵¹, odnosno sukladno društvenom ugovoru ako je njime neki od spomenutih elemenata sazivanja skupštine drukčije uređen⁵²;

d) odluke skupštine d.o.o.-a koje nisu u skladu s biti društva ili ako se njihovim sadržajem čini povreda propisa kojima se isključivo ili pretežno štite interesi vjerovnika društva ili su doneseni radi zaštite javnog interesa⁵³,

48 Cf.čl. 355-359. ZTD-a.

49 Cf. čl. 355. u vezi s čl. 338. st. 2. ZTD-a. Kod povećanja temeljnoga kapitala gdje novi poslovni udjeli sudjeluju u dobiti društva već i u poslovnoj godini koja istekne prije donošenja te odluke, odluka o povećanju temeljnoga kapitala se mora donijeti prije nego što se donese odluka o upotrebi dobiti za poslovnu godinu koja je prethodila onoj u kojoj se donosi odluka o povećanju kapitala. Odluka o upotrebi dobiti iz prethodne godine postaje valjanom tek kada se poveća temeljni kapital. Stoga je logično da su navedene odluke ništetne ako se odluka o povećanju temeljnoga kapitala ne upiše u sudski registar u roku od tri mjeseca od kada je donesena. Propisivanje prekluzivnog roka od 30 dana ima svrhu zaštite pravne sigurnosti.

50 U ovoj odredbi propisano je da rok od šest mjeseci ne teče za vrijeme dok traje spor po tužbi utvrđenje ništetnosti takve odluke. Spomenute odluke i povećanje temeljnoga kapitala mogu se upisati u sudski registar samo zajedno. Cf. čl. 355. u vezi s čl. 348. st. 2. ZTD-a.

51 To bi bile odluke skupštine d.o.o.-a koju je sazvala neovlaštena osoba ili čiji poziv sadrži bitne nedostatke u pogledu sadržaja. O tumačenju ove odredbe u kontekstu d.o.o. vidi *infra ad* 5. O tim pravilima u cf. čl. 442. i 443. ZTD-a. Za njemačko pravo cf. § 121. st. 2. AktG u vezi s analognom primjenom §§ 49-51 GmbHG.

52 Cf. čl. 442. i 443. ZTD-a. U slučaju da su na skupštini sudjelovali svi članovi društva povreda spomenutih pravila neće biti razlog ništetnosti odluke skupštine. O ništetnosti odluka koja se tiču unošenja njezina sadržaja u zapisnik, manjkavosti sadržaja zapisnika, kao a ako zapisnik nije sastavio ili potpisao javni bilježnik, na d.o.o. se ne mogu na odgovarajući način primijeniti spomenute odredbe jer se u d.o.o.-u odluka smatra donesenom čim je za nju dan potreban broj glasova, a ne nakon što je sastavljena u pisanom obliku. Takva odluka skupštine d.o.o.-a bi stoga bila pobojna, a ne ništetna. Cf. Barbić, J., *Pravo društava*, knjiga druga, Društva kapitala, svezak II, op. cit. (bilj. 3.) str. 537.

53 Cf. čl. 448. u vezi s čl. 355. st. 3. ZTD-a.

e) odluke skupštine d.o.o.-a koje su suprotne moralu⁵⁴;

f) odluke skupštine d.o.o.-a koje su pravomoćnom presudom donesenom u povodu tužbe za pobijanje odluke proglašene ništetnima.⁵⁵

U ovom popisu izostavljene su odredbe koje se ne mogu na odgovarajući način primijeniti na d.o.o. To su odredbe o ništetnosti odluka koje se odnose na uvjetno povećanje temeljnoga kapitala. One su neprimjenjive jer d.o.o. ne poznaje takav način povećanja temeljnoga kapitala.⁵⁶ Neprimjenjivo je i utvrđivanje ništetnost odluka skupštine d.o.o.-a kojima se mijenja godišnje financijsko izvješće koje je već ispitao revizor, osim ako se ponovno ne podnese bezrezervno izvješće revizora u roku dva tjedna od njihova donošenja.⁵⁷ Naime, skupština d.o.o.-a uvijek sama utvrđuje godišnja financijska izvješća društva pa uprava i nadzorni odbor (ako ga d.o.o. ima) ne mogu utvrđivati takva izvješća, stoga ne može ni doći do stanja kakvo je predviđeno tom odredbom za organe d.d.-a.⁵⁸ Također kod d.o.o.-a ne bi bile ništetne niti odluke koje nisu unesene u zapisnik jer kod d.o.o.-a se ne traži da se svaka pojedina odluka unosi u zapisnik.⁵⁹

S obzirom da to je nadzorni odbor fakultativan organ kod d.o.o.-a posebnu pažnju treba posvetiti odgovarajućoj primjeni odredbi kojima se uređuje pitanje ništetnosti odluka skupštine pri izboru članova nadzornog, odnosno upravnog odbora.⁶⁰ U praksi se često događa da d.o.o. niti nema nadzorni odbor, pa tada skupština umjesto nadzornog odbora bira i opoziva članove uprave.⁶¹ Ništetne su i odluke o izboru člana uprave kad je prethodno već izabran najveći broj članova uprave određen društvenim ugovorom, od kojih niti jedan nije opozvan. U odnosu na upravni odbor neprimjenjive su odredbe o ništetnosti odluka skupštine d.o.o.-a jer d.o.o. ne može imati monističko uređenje organa pa se odredbe o upravnom odboru ne mogu na odgovarajući način primijeniti na d.o.o.

U odnosu na odredbe o ništetnosti izbora članova nadzornog odbora (odnosno upravnog odbora) kod d.d.-a iz članka 358. ZTD-a odgovarajućom primjenom na ništetnost odluka skupštine d.o.o.-a proizlazi da su ništetne:

a) odluke skupštine d.o.o.-a o izboru članova uprave i/ili nadzornog odbora ako su donesene na skupštini koja nije sazvana sukladno pravilima o sazivanju skupštine, sadržaju poziva, načinu i vremenu sazivanja skupštine, sukladno zakonu,

54 Čl. 355. st. 4. ZTD-a.

55 Čl. 355. st. 5. ZTD-a.

56 Čl. 355. u vezi s čl. 313. st. 4. ZTD-a.

57 Cf. čl. 348. ZTD-a.

58 Barbić, J., *Pravo društava*, knjiga druga, Društva kapitala, svezak II, op. cit. (bilj. 3.) str. 536.

59 Cf. čl. 355. u vezi s čl. 286. st. 1., 2. i 4. ZTD-a.

60 Čl. 358. ZTD-a.

61 Imajući to u vidu kao i okolnost da su pravila o izboru članova uprave prisilne naravi, izložena pravila o ništetnosti izbora članova nadzornog odbora na odgovarajući način treba primijeniti i na odluke skupštine d.o.o.-a o izboru, dužnostima člana uprave, osobe koje ne ispunjavaju opće uvjete za izbor, koja ne ispunjava uvjete za izbor predviđene valjanom odredbom društvenog ugovora, koja nije predložena uopće ili nije bila predložena u skladu sa ZTD-om ili društvenim ugovorom. Cf. čl. 239. st. ZTD-a.

odnosno sukladno društvenom ugovoru ako je njime neki od spomenutih elemenata sazivanja skupštine drukčije uređeno⁶²;

b) odluke skupštine d.o.o.-a o izboru člana uprave i/ili nadzornog odbora koje su pravomoćnom presudom povodom tužbe za pobijanje odluke proglašene ništetnima⁶³;

c) odluke skupštine d.o.o.-a u kojima je izbor člana nadzornog odbora i/ili uprave sastavljen protivno zakonu ili društvenom ugovoru⁶⁴;

d) odluke kojima skupština d.o.o.-a u nadzorni odbor izabere osobu koja nije bila predložena u skladu sa zakonom ili društvenim ugovorom⁶⁵;

e) odluke skupštine d.o.o.-a kojima se izabire u nadzorni odbor i/ili upravu više članova nego je to određeno zakonom ili društvenim ugovorom⁶⁶;

f) odluke skupštine kojim je izabrana osoba u vrijeme početka razdoblja za koje je izabrana ne ispunjava ZTD-om propisane uvjete za člana nadzornog odbora.⁶⁷

Ako se odredbe o ništetnost odluka glavne skupštine d.d.-a o utvrđivanju godišnjih financijskih izvješća⁶⁸ iz članka 359. ZTD-a na odgovarajući način primjene na odredbe o ništetnosti odluka skupštine d.o.o.-a o utvrđivanju godišnjih financijskih izvješća proizlazi da će biti ništetne:

a) odluke skupštine d.o.o.-a o utvrđivanju godišnjih financijskih izvješća čiji je sadržaj godišnjih izvješća suprotan propisima kojima se isključivo ili pretežno štite interesi vjerovnika društva⁶⁹;

b) odluke skupštine d.o.o.-a o utvrđenju godišnjih financijskih izvješća ako prethodno nije obavljena revizija godišnjih financijskih izvješća koja se obavljaju u skladu sa zakonom ili to nisu obavila za to ovlaštene osobe⁷⁰;

c) odluke skupštine d.o.o.-a o utvrđenju godišnjih financijskih izvješća ako se pri njihovoj izradi nisu poštivale odredbe zakona ili društvenog ugovora o unosu sredstava u rezerve i korištenju sredstava iz njih⁷¹;

d) sve daljnje odluke skupštine d.o.o.-a o upotrebi dobiti donesene na temelju spomenutih ništetnih odluka.⁷²

62 Cf. čl. 358. u vezi s 355. t. 1. odnosno čl. 442. i 443. ZTD-a (za d.d. cf. čl. 277. st. 2., 3. i 6. ZTD-a).

63 Cf. čl. 358. u vezi s čl. 355. t. 5. ZTD-a.

64 Cf. čl. 358. t. 1. ZTD-a.

65 Cf. čl. 358. t. 2. ZTD-a.

66 Cf. čl. 358. t. 3. ZTD-a.

67 Cf. čl. 358. t. 4. ZTD-a.

68 Čl. 359. ZTD-a.

69 Čl. 359. st. 1. t. 1. ZTD-a.

70 Čl. 359. st. 1. t. 2. ZTD-a.

71 Čl. 359. st. 1. t. 3. ZTD-a.

72 Čl. 359. st. 2. ZTD-a. Skupština i nadzorni odbor ne utvrđuju financijska izvješća kod d.o.o.-a. Stoga su neprimjenjive na d.o.o. su odredbe o ništetnosti odluke skupštine iz čl. 358. st. 3. ZTD-a gdje se navodi da je odluka glavne skupštine d.d.-a ništetna ako financijska izvješća nisu prihvatile za to ovlaštene osobe, tj. uprava odnosno nadzorni odbor. Neprihvatanje financijskih izvješća od uprave, odnosno nadzornog odbora, ne bi bio razlog ništetnosti

Spomenutim razlozima treba pribrojiti i razloge iz ZTD-a kojim se izravno propisuje ništetnost odluka skupštine d.o.o.-a ne pozivajući se na odgovarajuću primjenu odredbi o ništetnosti odluka glavne skupštine d.d.-a.⁷³ U njima je propisano da su ništetne:

a) odluke skupštine d.o.o.-a pri povećanju temeljnoga kapitala pretvaranjem rezervi u temeljni kapital u kojima novi poslovni udjeli ne pripadaju članovima društva u istome razmjeru kao i oni prije povećanja temeljnoga kapitala društva⁷⁴;

b) odluke skupštine d.o.o.-a o utvrđenju godišnjih financijskih izvješća ako takve odluke nisu donesene zajedno s odlukama o smanjenju temeljnoga kapitala ili ako su donesene zajedno, a odluke o smanjenju temeljnoga kapitala koje ne bi bile upisane u sudski registar u roku od tri mjeseca nakon njihova donošenja⁷⁵;

c) odluke skupštine d.o.o.-a o smanjenju i o istodobnom povećanju temeljnoga kapitala ako ih se u roku od tri mjeseca od kada su donesene ne upiše u sudski registar.⁷⁶

Nakon provedenog ispitivanja proizlazi da se na ništetnost odluka skupštine d.o.o.-a ne mogu primijeniti svi razlozi ništetnosti koji se odnose na odluke glavne skupštine d.d.-a⁷⁷, već se to čini u ograničenoj mjeri uvažavajući osobitosti d.o.o.-a u odnosu na d.d.⁷⁸ U nastavku rada izdvajaju i detaljno analiziraju u kontekstu d.o.o.-a procesnopravni razlozi ništetnosti odluka skupštine d.o.o.-a.⁷⁹

odluke skupštine d.o.o.-a. Naime, u d.d.-u se traži davanje suglasnosti nadzornog odbora financijska izvješća i od uprave i od nadzornog odbora, a kod d.o.o.-a uprava odgovara za izradu financijskih izvješća te ih dostavlja nadzornom odboru, ako ga d.o.o. uopće ima, a ako ga nema onda izravno skupštini i svakom članu društva, a o njima odlučuje skupština. Cf. čl. 359. st. 3. ZTD-a.

73 Cf. čl. 409. st. 3., čl. 459. st. 5., čl. 465. c st. 3., i čl. 465. d st. 2. ZTD-a. Razlozi ništetnosti odluka skupštine se mogu nalaziti i u drugim propisima.

74 Cf. čl. 459. st. 5. ZTD-a.

75 Čl. 465. c st. 3.

76 Spomenuti rok ne teče za vrijeme trajanja postupka povodom tužbe kojom se traži utvrđivanje da je odluka ništetna. Odluke se mogu upisati u sudski registar samo zajedno. Cf. čl. 465. d st. 2. ZTD-a.

77 Cf. čl. 355. ZTD-a.

78 O odgovarajućoj primjeni odredbi d.d.-a na ništetost odluka skupštine d.o.o.-a u njemačkom pravu vidi Luther, T., *Beschlussmängelrecht der GmbH und die Frage der analogen Anwendung des Freigabeverfahrens Vollansicht*, Berlin, 2015., str. 21-31.

79 U radu se namjerno izostavljaju ostali razlozi ništetnosti odluka skupštine d.o.o.-a jer tumačenje tih razloga nije sporno s aspekta odgovarajuće primjene odredbi d.d.-a na odredbe o ništetnosti skupštine d.o.o.-a. Osim toga, analiza ostalih oblika prelazila bi opseg rada. Ostali razlozi ništetnosti odluka skupštine d.o.o.-a propisani ZTD-om su: odluke o ništetnosti odluka skupštine d.o.o.-a koje nisu u skladu biti društva, koje su protivne moralu društva, ništetnost odluka na temelju sudske odluke, ništetnost odluke o izboru članova nadzornog odbora, odluke o godišnjim financijskim izvješćima, odluke koje se tiču propusta uprave da se konzultira s radničkim vijećem prije donošenja odluke skupštine. Osim spomenutih razloga i Zakon o radu Narodne novine, br. 93/2014 (dalje: Zakon o radu) propisuje razloge ništetnosti odluka skupštine društva d.o.o.-a. Zakonom o radu propisano je da poslodavac prije donošenja odluke koje su važne za položaj radnika mora radničkom vijeću priopćiti podatke važne za donošenje takve odluke i zatražiti od radničkog vijeća sagledavanje učinka

4.1. O procesnopravnim razlozima ništetnosti odluka skupštine d.o.o.-a

U procesnopravne razloge ništetnosti odluka skupštine d.o.o.-a spadaju pogreške u vezi sa sazivanjem skupštine i pogreške učinjene pri donošenju odluke članova društva pisanim putem.⁸⁰ U ovom poglavlju se sustavno analiziraju sporna pitanja u vezi procesnopravnim razlozima ništetnosti odluka skupštine d.o.o.-a uz korištenje primjera iz domaće i strane sudske prakse.

4.1.1. Pogreške u sazivanju skupštine

Kako je već navedeno, pravila o ništetnosti odluka glavne skupštine d.d.-a koje se tiču pogrešaka u sazivanju glavne skupštine d.d.-a nije moguće u potpunosti primijeniti na utvrđenje ništetnosti odluka skupštine d.o.o.-a.⁸¹ Jednostavniji ustroj d.o.o.-a smanjuje zakonske formalnosti i dopušta znatnu autonomiju članovima društva o načinu i rokovima sazivanja skupštine d.o.o.-a. To povlači za sobom posljedicu da su ništetne odluke skupštine d.o.o.-a ako skupštinu sazove neovlaštena osoba i u slučaju utvrđenja bitnih nedostataka o sadržaju poziva na skupštinu d.o.o.-a. Za sve ostale razloge ne bi se moglo pozivati na odgovarajuću primjenu razloga ništetnosti odluka glavne skupštine d.d.-a, nego na poboynost odluka skupštine d.o.o.-a.

takve odluke na položaj radnika. Primjerice, to bi bile odluke koje se odnose na donošenje pravilnika o radu, plana zapošljavanja, premještanje radnika, otkaz ugovora o radu, uvođenje nove tehnologije, promjene u organizaciji i načinu rada i sl. Zakonom o radu propisana je obveza prethodnog savjetovanja s radničkim vijećem/sindikalnim povjerenikom o očekivanim pravnim, gospodarskim i socijalnim posljedicama koje za radnika mogu proizaći ako se statusnom promjenom ili pravnim poslom na novog poslodavca prenese poduzeće ili dio poduzeća, jer se tada na njega *ex lege* prenose i svi ugovori o radu radnika koji rade u poduzeću ili dijelu poduzeća koje je predmet prenošenja. Podatci o namjeravanoj odluci moraju se dostaviti radničkom vijeću potpuno i pravodobno, tako da mu se omogući davanje primjedbi i prijedloga, kako bi rezultati rasprave stvarno mogli utjecati na donošenje odluke (cf. čl. 150. st. 4. Zakona o radu). Tu je riječ o važnim pitanjima jer se njima u odnosu na radnike mijenja poslodavac. Radničko vijeće je dužno u roku od osam dana ili u roku kako je to određeno u sporazumu s poslodavcem, a u slučaju izvanrednog otkaza u roku od pet dana, dostaviti poslodavcu svoje očitovanje o namjeravanoj odluci. Ako se radničko vijeće ne očituje u propisanom roku smatra se da nema primjedbi (čl. 150. st. 5. i 6. Zakona o radu). Propusti li uprava obaviti spomenuto savjetovanje s radničkim vijećem/sindikalnim povjerenikom prije nego se pristupi odlučivanju, pa skupština usprkos tomu donese odluku čija je posljedica prijenos ugovora o radu na drugog poslodavca, takva odluka skupštine je ništetna (cf. čl. 150. st. 10. Zakona o radu). Uz to će članovi društva i uprava odgovarati za prekršaj. Ovdje nije riječ o tome da uprava treba ishoditi suglasnost radničkog vijeća za donošenjem odluke, nego se potrebno savjetovati. Smisao savjetovanja je u tome da se članovima na skupštini predoče razlozi radničkog vijeća/sindikalnog povjerenika za i protiv odluke koja se namjerava donijeti. Skupština nije vezana tim razlozima, ali joj se u svakom slučaju moraju prikazati. Tu je riječ o važnim pitanjima jer se njima u odnosu na radnike mijenja poslodavac.

80 Ova podjela preuzeta iz Barbić, J., Ništetnost odluka skupštine/članova društva s ograničenom odgovornošću, op. cit. (bilj. 2.), str. 14. i 19.

81 Cf. čl. 355. ZTD-a.

Za utvrđenje pogreški u sazivanju skupštine ponajprije je mjerodavan društveni ugovor, a tek podredno odredbe ZTD-a o sazivanju, načinu i roku sazivanja skupštine.⁸²

Prvi razlog ništetnosti odluka skupštine d.o.o.-a je kada skupštinu sazove neovlaštena osoba. To je bitno jer ako je skupštinu sazvala neovlaštena osoba sve odluke koje se njoj donesu su *ex lege* ništetne. Prema ZTD-u, skupštinu d.o.o.-a je ovlaštena sazvati uprava (ako to pravo u društvenom ugovoru nije preneseno na drugu osobu). Uz upravu ovisno o posebnim okolnostima u ZTD-u se navodi da su ovlašteni za sazivanje skupštine i nadzorni odbor kad to zahtijeva dobrobit društva (ako ga d.o.o. ima), članovi društva koji su preuzeli poslovne udjele koji zajedno čine najmanje desetinu temeljnoga kapitala društva⁸³, likvidatori⁸⁴ i stečajni upravitelj.⁸⁵ Uz navedene osobe dodatna ovlast za sazivanje skupštine može se propisati zakonom i društvenim ugovorom.⁸⁶

U većini slučajeva skupštinu d.o.o.-a sazivaju članovi uprave i/ili uprava kao organ preporučenim pismom najmanje jednom godišnje. Skupština se saziva u slučajevima određenim ZTD-om, društvenim ugovorom, kada to zahtijevaju interesi društva i ako je društvo izgubilo polovinu temeljnoga kapitala.⁸⁷ Osobitost d.o.o.-a u odnosu na d.d. je da uprava ne donosi formalnu odluku o sazivanju skupštine, nego je dovoljna tek radnja bilo kojeg člana uprave kojom saziva skupštinu ako to pravo zakonom ili društvenim ugovorom nije preneseno na drugu osobu. Ako bi u društvenom ugovoru bilo propisano da je uprava dužna donijeti odluku o sazivanju skupštine i to se propusti napraviti to bi bio procesnopravni razlog poboynosti, a ne ništetnosti odluka skupštine d.o.o.-a, dok bi kod d.d.-a bila riječ o procesnopravnom razlogu ništetnosti takve odluke glavne skupštine d.d.-a.

Ovisno o okolnostima u kojima d.o.o. posluje i drugi organi d.o.o.-a i osobe mogu ovlašteno sazvati skupštinu. Primjerice, ako d.o.o. ima nadzorni odbor, on može sazvati skupštinu kad god to zahtijeva dobrobit društva.⁸⁸ Odluka nadzornog odbora o sazivanju skupštine d.o.o.-a donosi se običnom većinom glasova. Uz navedeno nema zaprijeka da nadzorni odbor ovlastiti predsjednika, jednog ili više članova nadzornog odbora ili druge osobe da sazovu skupštinu d.o.o.-a radi dobrobiti društva. U tom slučaju odluke skupštine bile bi isto valjane jer ih je

82 Skupština se saziva kako je to propisano u društvenom ugovoru, a ako o tomu nema posebnih odredbi onda preporučenim pismom upućenim svim članovima društva (cf. čl. 443. st. 1. ZTD-om). O tome vidi više: Ledić, D., Čulinović-Herc, E., Ništavost i poboynost odluka skupštine društva s ograničenom odgovornošću, op. cit. (bilj. 3), str. 747. i čl. 442. i 443. ZTD-a.

83 Cf. čl. 442. st. 3. ZTD-a.

84 U domaćoj sudskoj praksi pogrešno je utvrđeno da likvidatori nemaju pravo sazivati skupštinu. U tom smislu vidi presudu VTSRH Pž 2783/01 od 7. veljače 2004. godine dostupnoj na službenim stranicama portala IUS-INFO (URL: www.iusinfo.hr, pristupljeno: 4. studenog 2016.).

85 Cf. čl. 88. st. 1. Stečajnog zakona, Narodne novine, br. 71/2015.

86 Cf. čl. cf. 442. st. 1. ZTD-a.

87 Cf. čl. 442. st. 2. ZTD-a.

88 Cf. čl. 439. u vezi s čl. 263. st. 4. ZTD-a.

donijela skupština koju su sazvale osobe koje je ovlastio nadzorni odbor. Ovdje je važno naglasiti da ako takvog odobrenja nema i ako bi član nadzornog odbora ili više njih koji zajedno ne čine većinu, samoinicijativno sazvati skupštinu kao članovi nadzornog odbora, a ne kao organ, odluke skupštine bi bile ništete.

Članovi društva koji su preuzeli poslovne udjele koji zajedno čine najmanje desetinu temeljnoga kapitala društva također su ovlašteni sazvati skupštinu d.o.o.-a.⁸⁹ Spomenuti članovi društva zahtjev za sazivanje skupštine upućuju upravi u pisanom obliku uz navođenje svrhe sazivanja. U tom slučaju uprava je dužna sazvati skupštinu bez odgađanja. Ako uprava ne udovolji njihovu zahtjevu za sazivanje skupštine u roku od 14 dana od dana kada je zahtjev zaprimljen ili ako takvoga organa nema, članovi koji su podnijeli zahtjev ovlašteni su uz navođenje dnevnoga reda sami sazvati skupštinu d.o.o.-a.⁹⁰ Važno je napomenuti da bi bila riječ o neovlaštenom sazivanju kad bi članovi koji su preuzeli temeljne uloge što zajedno čine desetinu temeljnoga kapitala zatražili od uprave sazivanje skupštine i prije nego su od uprave dobili očitovanje o tom zahtjevu i samoinicijativno sazvati skupštinu ne čekajući protek dilatornog roka od 14 dana.⁹¹

U slučaju likvidacije d.o.o.-a ako nije drukčije određeno članovi uprave su likvidatori *ex lege*. U tom slučaju likvidatori ne provode likvidaciju kao članovi uprave, već osobe kao članovi društva.⁹² Ako je nad društvom otvoren stečajni postupak, ono više nema upravu jer sva prava i obveze prelaze na stečajnog upravitelja. Stoga nakon otvaranja stečajnog postupka stečajni upravitelj preuzima ovlaštenje za sazivanje skupštine koje je do tada imala uprava. Ovaj zaključak proizlazi iz odredbe članka 88. Stečajnog zakona koja propisuje da stečajni upravitelj ima prava i obveze tijela dužnika pravne osobe. To bi značilo da na njega prelazi i pravo na sazivanje skupštine. Iako bi se dalo zaključiti da na stečajnog upravitelja prelaze i ovlasti donošenja odluka iz nadležnosti skupštine, ako stečajni dužnik nastavlja poslovati tijekom stečajnoga postupka, stečajni upravitelj donosi odluke i vodi samo one poslove dužnika koji se odnose na stečajnu masu i zastupa ga kao stečajnoga dužnika s ovlaštenjima zakonskoga zastupnika. Stoga bi se teoretski moglo zaključiti da za sve ostale poslove nema zapreke da se i dalje saziva skupština i da ista donosi valjane odluke.⁹³

Uz osobe koje su ovlaštene sazvati skupštinu d.o.o.-a na temelju ZTD-a, nema zapreke da se u društvenom ugovoru spomenuti krug osoba proširi i na druge osobe.⁹⁴ Primjeri za to postoje u stranoj sudskoj praksi gdje se smatra da je

89 U društvenom ugovoru je moguće propisati isti ili manji iznos od desetine temeljnoga kapitala, ali ne i veći jer bi to bila povreda načela zaštite manjine u društvu.

90 Cf. čl. 442. st. 4. ZTD-a.

91 Henze, H., *Handbuch zum GmbH-Recht:hoechstrichterliche Rechtsprechung*, 2. izd., Köln, str. 1095. i 1096., (dalje: Henze, H., *Handbuch zum GmbH-Recht*).

92 Društvenim ugovorom, odlukom društva ili suda mogu se imenovati i druge osobe kao likvidatori.

93 Cf. čl. 88. st. 4. Stečajnog zakona.

94 Ovdje treba napomenuti da se društvenim ugovorom ne bi moglo uskratiti pravo sazivanja skupštine upravi, likvidatoru članovima koji imaju desetinu udjela u temeljnom kapitalu i

skupština d.o.o.-a ovlašteno sazvana i ako ju sazove zaposlenik društva na kojeg su društvenim ugovorom delegirane tehničke pripreme sazivanja skupštine d.o.o.-a.⁹⁵

Drugi razlog ništetnosti odluka skupštine d.o.o.-a je utvrđivanje ništetnosti odluka skupštine d.o.o.-a koja nije valjano sazvana, a posebno ako na nju nisu bili uredno pozvani svi članovi društva.⁹⁶ Osobitost d.o.o.-a je da to neće biti razlog ništetnosti odluka skupštine iako skupština nije pravilno sazvana, ako su joj na kraju pristupili svi članovi društva.⁹⁷ Utvrđenje nazočnosti članova na skupštini u praksi može biti dosta teško. Primjerice postavlja se pitanje kako tretirati činjenicu da skupština nije valjano sazvana, ali su na njoj bili prisutni svi članovi društva, ali je jedan od članova društva napustio skupštinu prije donošenja odluka skupštine. To se ne bi moglo smatrati kao procesnopravni razlog ništetnosti zbog povrede pravila o sazivanju skupštine jer zakonodavac izrijeком propisuje da se samo traži da svi članovi pristupe skupštini, a ne i da na njoj sudjeluju do kraja. U protivnom, član društva mogao bi skupštinu napuštati i vraćati se na nju više puta tijekom donošenja odluka, pa bi time neke odluke s iste skupštine mogle biti valjane, a neke ništetne. Ništetna ne bi bila niti odluka skupštine u čijem je donošenju sudjelovala osoba koja nije imala pravo biti upisana u knjigu poslovnih udjela ili joj je pogrešno upisano više glasova nego što joj pripada, ali je u nju upisana i o njoj je obaviješten registarski sud. Iako pravo glasa pripada samo članu društva tj. osobi koja je upisana u knjigu poslovnih udjela i o čijem je članstvu u društvu obaviješten registarski sud. Ovo bi bio razlog poboynosti, a ne ništetnosti odluka skupštine d.o.o.-a⁹⁸. Ništetna je i odluka donesena na skupštini koju sazovu članovi društva, a da za to nisu ispunjene pretpostavke propisane ZTD-om.⁹⁹

Smatra se da su na skupštini bili svi članovi društva i onda kada na njoj nisu sudjelovali oni članovi koji su se prije donošenja odluke na njoj odrekli prava biti nazočni na skupštini. To se odnosi i na slučaj kad osoba koja za to nije ovlaštena traži od članova društva da se pisanim putem izjasne o odluci koju predlažu. Taj će se nedostatak otkloniti ako naknadno svi članovi pisanim putem izjave da se slažu s odlukom ili to učine na drugi način propisan društvenim ugovorom.¹⁰⁰

Od razloga ništetnosti odluke skupštine d.o.o.-a koji se odnose na sazivanje, valja razlikovati razloge ništetnosti koji se odnose na manjkavosti u pogledu načina i roka za sazivanje skupštine i sadržaja poziva na skupštinu.¹⁰¹ Kod spomenutih

nadzornom odboru kada je to u interesu dobrobiti društva, nego se taj krug može samo proširiti.

95 Henze, H., Handbuch zum GmbH-Recht, op. cit. (bilj. 91.), str. 321.

96 Tako i VTSRH u odluci Pž-3662/03 od 10. siječnja 2006. godine, dostupnoj na službenim stranicama portala IUS-INFO (URL: www.iusinfo.hr, pristupljeno: 4. studenog 2016.).

97 Tako i VTSRH u odluci Pž-1076/04 od 17. siječnja 2006. godine, dostupnoj na službenim stranicama portala IUS-INFO (URL: www.iusinfo.hr, pristupljeno: 4. studenog 2016.).

98 Cf. čl. 441. st. 1. ZTD-a. Takvo stajalište zauzeo je i VTSRH u odluci Rev-124/05 od 16. veljače 2006. godine, dostupnoj na službenim stranicama portala IUS-INFO (URL: www.iusinfo.hr, pristupljeno: 4. studenog 2016.).

99 Barbić, J., Pravo društava društva kapitala, knjiga druga, op. cit. (bilj. 3.), str. 537.

100 Barbić, J., Pravo društava društva kapitala, knjiga druga, op. cit. (bilj. 3.), str. 537.

101 Ledić, D., Čulinović-Herc, E., Ništavost i poboynost odluka skupštine društva s ograničenom odgovornošću, op. cit. (bilj. 3.), str. 748.

nedostataka ne postavlja se pitanje je li nedostatak koji dovodi do ništetnosti imao za posljedicu donošenje odluke. Dovoljno je da je takva pogreška počinjena pa da posljedica bude ništetnost svih odluka donesenih na takvoj skupštini odnosno donesenih pisanim putem.¹⁰²

Jedan od razloga ništetnost odluke skupštine je kada poziv na skupštinu nije valjano sastavljen ili dostavljen na propisan način.¹⁰³ U pozivu na skupštinu d.o.o.-a ne mora se navesti sadržaj odluke o sazivanju skupštine, ali se moraju navesti podatci koji se odnose na tvrtku, sjedište društva (ako se skupština održava izvan sjedišta društva), dnevni red kao i ostali uvjeti propisani društvenim ugovorom koji se tiču prava sudjelovanja i glasanja na skupštini. U sadržaju se obvezatno mora navesti dnevni red skupštine.¹⁰⁴ Odluke koje bi se donijele o pitanjima koja nisu navedena u dnevnom redu poziva na skupštinu su ništetne.¹⁰⁵ Naime, ako bi se u dnevnom redu propustilo navesti neka pitanja pojedini članovi bi mogli na temelju takvog manjkavog sadržaja dnevnog reda u pozivu za skupštinu odlučiti ne doći na skupštinu i na kraju propustiti glasovati o odlukama za koje nisu znali da će se donositi.¹⁰⁶ Uz navedeno, rok je bitan procesnopravni razlog koji bi mogao dovesti do ništetnosti odluke skupštine ako bi pozivi za skupštinu bili upućeni članovima bez naznake vremena, s pogrešnim naznakama vremena ili prekasno, tj. neposredno prije održavanja skupštine¹⁰⁷ i pravodoban poziv omogućuje članovima društva da sudjeluju na skupštini.¹⁰⁸

Ovdje je također važno napomenuti kako da neki nedostaci kod d.o.o.-a neće biti procesnopravnim razlogom ništetnosti već poboynosti odluke skupštine d.o.o.-a, iako bi ti isti razlozi kod d.d.-a dovodili do ništetnosti odluka glavne skupštine d.d.-a. Primjerice navođenje sadržaja odluke uprave o sazivanju skupštine se kod

102 Wolff, R. u: *Münchener Handbuch des Gesellschaftsrechts, Gesellschaft mit beschränkter Haftung*, Band. 3., izd. 2., München, 2003., str. 676. (dalje: Wolff, R., *Münchener Handbuch des Gesellschaftsrechts*), Lutter, M.; Hommelhoff, P.; *GmbH-Gesetz Kommentar*, op. cit. (bilj. 46.), str. 888.; Schmidt, K., *Aktiengesetz Grosskommentar*, op.cit. (bilj. 21.), str.427.; Koppensteiner, H., G.; Rüffler, F., *GmbH Gesetz, Kommentar*, izd. 3., München, 1997., str. 1172, (dalje: Koppensteiner, H., G.; Rüffler, F., *GmbH Gesetz, Kommentar*).

103 Cf. čl. 227. st. 2. i 3. ZTD-a u vezi s čl. 442. i 443. ZTD-a.

104 Cf. čl. 443. st. 2. ZTD-a.

105 Tako i Barbić, J., Ništetnost odluka skupštine/članova društva s ograničenom odgovornošću, op. cit. (bilj. 2.), str.17.

106 U odredbi čl. 443. st. 3. ZTD-a popisano je da članovi društva koji su preuzeli poslovne udjele što čine zajedno najmanje desetinu mogu pisanim putem uz navođenje razloga za to zahtijevati da se na dnevni red stave i druga pitanja ako taj zahtjev postave najkasnije tri dana od dana objave ili primitka poziva sukladno pravilima ZTD-a i društvenog ugovora o načinu i roku sazivanja skupštine.

107 Ledić, D., Čulinović-Herc, E., Ništavost i poboynost odluka skupštine društva s ograničenom odgovornošću, op. cit. (bilj. 3.), str. 748. Suprotno stavu navedenom u članku autorica rada smatra da nenavođenje mjesta održavanja skupštine nije razlog ništetnosti, već poboynosti jer je u čl. 442. ZTD-a propisano da ako što drukčije nije propisano u društvenom ugovoru da se skupština održava u sjedišta društva. Stoga bi nenavođenje mjesta održavanja skupštine značilo da je mjesto održavanja skupštine sjedište d.o.o.-a.

108 Barbić, J., *Pravo društava društva kapitala*, knjiga druga, op. cit. (bilj. 3.), str. 537.

d.o.o.-a ne traži jer uprava, kada saziva skupštinu kod d.o.o.-a o tomu ne mora donijeti odluku što je kod d.d.-a potrebno. Nenavođenje ili pogrešno navođenje nekih podataka kao što su pretpostavke i oblik davanja punomoći za glasanje, dokazivanje ovlasti za zastupanje, pogreške koje se tiču nepoštovanja roka za sazivanje skupštine, nepotpuno priopćivanje dnevnog reda razlog su za poboynost, a ne za ništetnost.¹⁰⁹

Članovi društva moraju se pozvati preporučenim pismom, ako društvenim ugovorom nije drukčije uređenom.¹¹⁰ Ako je poziv poslan protivno ZTD-u i društvenom ugovoru običnim pismom ili elektroničkim putem, sve odluke na tako sazivanoj skupštini su ništetne, čak iako je poziv došao do svih članova društva, osim ako se na skupštini pojave svi članovi društva i nitko se ne usprotivi njezinu održavanju.¹¹¹ Razlogom ništetnosti smatra se i objava poziva u javnom glasilu ili listu društva ako takav način nije propisan društvenim ugovorom.¹¹²

Ako bi nedostatak koji se tiče oblika bio učinjen samo prema jednome članu društva, to bi bio razlog za ništetnost donesenih odluka, jer je svrha ništetnosti sprječavanje sudjelovanja na skupštini i bez razlike među članovima. Za ništetnost je dovoljno da poziv nije upućen samo jednome članu društva, čak i ako je poziv javno objavljen, osim ako je takav način propisan društvenim ugovorom.¹¹³ Radi zaštite članova društva od zlouporaba i prijevara u sazivanju skupštine za utvrđenje ništetnosti odluke dovoljno je da poziv nije valjano upućen samo jednome članu društva. Tomu neće pomoći okolnost što je poziv javno objavljen, osim ako je javna objava predviđena u društvenom ugovoru.¹¹⁴ Radi preveniranja takvih situacija poželjno je da društvo raspolaže adresama svih članova. U poredbenoj doktrini

109 Tako i: Barbić, J., Ništetnost odluka skupštine/članova društva s ograničenom odgovornošću, op. cit. (bilj. 2.), str. 14. Barbić, J., Pravo društava društva kapitala, knjiga druga, op. cit. (bilj.3.), str. 537.; Ledić str. 748.

110 Cf. čl. 443. st. 2. ZTD-a.

111 Cf. Barbić, J., Pravo društava društva kapitala, knjiga druga, op.cit. (bilj. 3.), str. 538.

112 Lutter, M.; Hommelhoff, P.; GmbH-Gesetz Kommentar, op.cit. (bilj. 46.), str. 592. U domaćoj sudskoj praksi isti stav je zauzet u odnosu na ništetnost odluke glavne skupštine d.d.-a koji se može analogno primijeniti i na ništetnost odluka skupštine d.o.o.-a u presudi VTSRH Pž-1983/99 od 25. svibnja 1999. Takvo stajalište zauzeo je i VTSRH u odluci Rev-124/05 od 16. veljače 2006. godine, dostupnoj na službenim stranicama portala IUS-INFO (URL: www.iusinfo.hr, pristupljeno: 4. studenog 2016.). Sud je zauzeo stajalište da je: "Predlagatelj je sam naveo u podnesku (prigovoru od 8. srpnja 1998. godine) da je saziv glavne skupštine obavljen na oglasnoj ploči i u lokalnom listu "Dubrovački vjesnik". Predlagatelj sam navodi da odredbu čl. 174. Zakona o trgovačkim društvima čl. 88. svoga Statuta, treba primijeniti kada je to u ZTD-u ili u Statutu određeno. Pogrešno međutim predlagatelj drži da to za ovaj slučaj nije određeno. Čl. 277. st. 3. ZTD-a (prva rečenica) glasi: "Sazivanje Glavne skupštine objavljuje se u glasilu društva". Prema čl. 174. st. 1. ZTD-a, ako je zakonom ili statutom određeno da se objavljuju podatci i priopćenja društva, oni se objavljuju u Narodnim novinama Republike Hrvatske. U konkretnom slučaju zakonom je određeno (čl. 277. st. 1. ZTD-a) da se sazivanje glavne skupštine objavljuje, pa je prema tome objava morala biti u Narodnim novinama Republike Hrvatske.

113 Wolff, R., Münchener Handbuch des Gesellschaftsrechts, op. cit. (bilj. 97.), str. 682.

114 Lutter, M.; Hommelhoff, P.; GmbH-Gesetz Kommentar, op. cit. (bilj. 46.), str. 888.

stoga se savjetuje u društvenom ugovoru ugovoriti da su za društvo relevantne adrese članova koje su članovi dostavili d.o.o.-u.¹¹⁵ Poziv na skupštinu članu društva koji je pravna osoba mora se uputiti toj pravnoj osobi, a ne osobi koja je prema upisu u sudski registar ovlaštena za zastupanje te pravne osobe, odnosno osobi koja je u vrijeme održavanja prethodne skupštine zastupala tu pravnu osobu.¹¹⁶

Slijedom navedenoga, proizlazi da su nišetne sve odluke donesene na skupštini koju iako je sazvala ovlaštena osoba, na nju nisu pozvani svi članovi društva, osim onih koji su se unaprijed odrekli toga prava da im se šalje poziv, ili ako uopće nisu ili nisu točno navedeni vrijeme i mjesto održavanja skupštine.¹¹⁷ Na skupštinu se moraju pozvati svi članovi društva bez obzira imaju li ti članovi pravo glasa ili nemaju.¹¹⁸

ZTD samo iznimno propisuje da se pojedine odluke skupštine d.o.o.-a moraju donijeti na određen način i u određenom obliku.¹¹⁹ Usvajanjem manje složene procedure donošenja odluka kod d.o.o.-a ZTD zahtijeva da se sve odluke skupštine d.o.o.-a unose u posebnu knjigu odluka, a na nišetnost tih odluka analogno se primjenjuju odredbe koje se tiču zapisnika kod d.d.-a.¹²⁰ Bitna razlika je u tome što se kod d.o.o.-a pri donošenju odluka i upisivanja u knjigu odluka, ne zahtijeva nazočnost i potvrda javnog bilježnika.¹²¹ Ako se d.o.o.-a u društvenom ugovoru ipak odluči da donošenje odluka nadgleda javni bilježnik, neunošenje takve odluke u knjigu odluka bio bi razlogom poboynosti, a ne razlogom nišetnosti.¹²²

Ni kada je riječ o odlukama za koje se traži da su u obliku javnobilježničke isprave, njihovo neunošenje nema posljedicu nišetnosti, jer članovi društva u društvenom ugovoru mogu odrediti da se odluke donose bilo u obliku

115 Schmidt, K., u Scholz, F., *Kommentar zum GmbH-Gesetz*, Köln, Band.1., izd. 9., 2000., str. 2638.

116 Tako i VTSRH u sentenci od 10. siječnja 2006. godine u povodu presude Pž-3662/03 od 10. siječnja 2015. godine. Takvo stajalište zauzeo je i VTSRH u odluci Rev-124/05 od 16. veljače 2006. godine, dostupnoj na službenim stranicama portala IUS-INFO (URL: www.iusinfo.hr, pristupljeno: 4. studenog 2016.).

117 Barbić, J., *Pravo društava društva kapitala*, knjiga druga, op. cit. (bilj. 3.), str. 538.; Wolff, R., *Münchener Handbuch des Gesellschaftsrechts*, op. cit. (bilj. 97.), str. 669-713., Lutter, M.; Hommelhoff, P.; *GmbH-Gesetz Kommentar*, op. cit. (bilj. 46.), str. 888.-889.

118 Henze, H., *Handbuch zum GmbH-Recht*, op.cit. (bilj. 91.), str. 321.

119 Cf. čl. 446. st. 1. ZTD-a. Takvo stajalište zauzeo je i VTSRH u odluci Pž-23/01 od 24. rujna 2002. Takvo stajalište zauzeo je i VTSRH odluci Rev-124/05 od 16. veljače 2006. godine, dostupnoj na službenim stranicama portala IUS-INFO (URL: www.iusinfo.hr, pristupljeno: 4. studenog 2016.). Sud navodi: "...sukob interesa između društva i članova društva treba biti vidljiv iz zapisnika, a u protivnom nije valjano isključenje prava glasa člana društva".

120 Cf. čl. 286. st. 1. ZTD-a. S druge strane kod d.d.-a svaka odluka donesena na glavnoj skupštini mora se navesti u zapisniku kojega sastavlja i potpisuje javni bilježnik.

121 Slijedom navedenoga, razlozi nišetnosti propisani u čl. 355. t. 2. ZTD-a neće se uzimati u obzir kada je riječ o d.o.o.-u. Naime, u spomenutoj odredbi za odluke glavne skupštine dioničkog društva propisano je da su nišetne ako se ne unesu u zapisnik koji vodi javni bilježnik.

122 Ipak valja napomenuti da bi dokazivanje postojanja takve odluke o kojoj nema evidencije da je donesena, bilo znatno teže jer ne postoji pismeni trag da je odluka zaista i donesena. Cf. Barbić, J., *Pravo društava društva kapitala*, knjiga druga, op. cit. (bilj. 3.), str. 539.

javnobilježničkog akta, bilo u obliku privatne isprave koju potvrdi javni bilježnik.¹²³ Nema zapreke, niti da članovi društva donesu odluku na skupštini društva i da nakon toga odu javnom bilježniku i ispune formalnosti koja se za nju zakonom traži.

Slijedom navedenoga, proizlazi ako su u društvenom ugovoru predviđeni da neka pitanja kvalificirani uvjeti donošenja odluka (kvalificirana većina, pisani oblik, pogrešno prebrojavanje glasova ili pribrojavanje glasova članova koji nisu ovlašteni glasovati o odluci i sl.).¹²⁴ neispunjenje tih uvjeta ne bi dovelo do ništetnosti odluka, nego bi bili procesnopravnim razlogom za utvrđivanje poboynosti odluka skupštine d.o.o.-a.

Vezano za donošenje odluka kod društva s jednim članom, ZTD propisuje da taj član kada djeluje kao skupština mora odluku unijeti u zapisnik i potpisati ga.¹²⁵ U slučaju propuštanja unošenja takve odluke u zapisnik bilo bi riječ o poboynoj odluci, a ne o ništetnoj jer ova odredba ZTD-a propisana je u dokazne svrhe.¹²⁶

U ZTD-u je postavljeno opće pravilo da se odluke skupštine d.o.o.-a donose običnom većinom ako društvenim ugovorom nije drukčije određeno. Odluka skupštine je korporacijski akt, ali nije ugovor, pa je valjana donesena i kada u tomu nisu sudjelovali svi članovi društva. Odluka skupštine d.o.o.-a o imenovanju uprave i ovlasti uprave donesena s običnom većinom danih glasova, a ne većinom od tri četvrtine danih glasova je valjana jer zakonodavac u pogledu imenovanje uprave i njenih ovlasti zakonodavac traži samo običnu većinu. Iznimke od tog pravila određene su samo iznimno u ZTD-u, pa se tako s izmjenama i dopunama društvenog ugovora traži najmanje tri četvrtine danih glasova za izmjenu predmeta poslovanja traži se jednoglasnost u odlučivanju. Ako se članovima društva postavljaju dodatne obveze ili mu se oduzima neko pravo određeno ugovorom, s odlukom se moraju suglasiti svi članovi na koje se odnosi.¹²⁷ Povreda tih prisilnopravnih odredbi bila bi procesnopravnim razlogom ništetnosti odluka skupštine d.o.o.-a. Procesnopravni razlozi ništetnosti ograničeni su na povrede prisilnih propisa, a ne onih dispozitivnih propisa koje su članovi društva iskoristili za svoje pravo da na drukčiji način urede svoje odnose.¹²⁸

Radi prevladavanja spomenutih problema trebaju se analogno primijeniti i druge srodne odredbe koje se tiču poboynosti odluka skupštine d.o.o.-a i poboynost odluka glavne skupštine d.d.-a. U svezi sa zakonskim razlozima ništetnosti d.o.o.-a iste bi trebalo tumačiti tako da sadržajne povrede društvenog ugovora, kao i povrede društvenog ugovora koje se tiču oblika i načina donošenja odluka kod d.o.o.-a, ne

123 U stranoj sudskoj praksi smatra se da je udovoljeno tom zahtjevu čak i ako se radi o stranim javnom bilježniku. Cf. Koppensteiner, H., G.; Rüffler, F., GmbH Gesetz, Kommentar, op. cit. (bilj. 97.), str. 1174.

124 Henze, H., Handbuch zum GmbH-Recht, op. cit. (bilj. 87.), str. 322.

125 Cf. čl. 440. st. 3. ZTD-a.

126 Barbić, J., Pravo društava društva kapitala, knjiga druga, op. cit. (bilj. 3.), str. 540.

127 Tako i VTSRH u presudi Rev-124/05 od 16. veljače 2006. godine, dostupnoj na službenim stranicama portala IUS-INFO (URL: www.iusinfo.hr, pristupljeno: 4. studenog 2016.).

128 Ledić, D., Čulinović-Herc, E., Ništavost i poboynost odluka skupštine društva s ograničenom odgovornošću, op. cit. (bilj. 3.), str. 748-749.

bi bile razlogom ništetnosti, nego poboynosti, iako bi u d.d.-u većina tih razloga bila razlogom ništetnosti odluka glavne skupštine.

4.1.2. Pogreške kod donošenja odluka pisanim putem

Osnova za donošenje odluka pisanim putem (odnosno izvan skupštine društva) je odredba članka 440. stavka 1. ZTD-a. U njoj je propisano da svi članovi društva mogu pisanim putem glasovati o određenoj odluci ili se svi članovi mogu dogovoriti (na skupštini ili pisanim putem) da će se o određenoj odluci u budućnosti glasati pisanim putem.¹²⁹ Proizlazi da ZTD razgraničava dvije različite situacije u pogledu odluka koje se donose pisanim putem. Prva situacija je kad se pisanim putem glasuje o konkretnoj odluci. Poziv za glasanje pisanim putem mora se uputiti svim članovima društva bez obzira na to imaju li oni pravo glasa i ne. To je zbog toga što i članovi kojima je pravo glasa isključeno imaju pravo sudjelovanja i raspravljanja u skupštini. Oni moraju biti upućeni u sve aktivnosti društva, te imaju pravo davati svoje komentare o svakoj odluci, iako o njoj ne mogu glasati. Ako bi se poziv za glasanje pisanim putem propustio poslati svim članovima društva (dakle i onima koji imaju pravo glasa i onima kojima je pravo glasa isključeno) to bi bio procesnopravni razlog ništetnosti odluka skupštine d.o.o.-a. Za donošenje odluke pisanim putem propisani su stroži uvjeti. Potrebno je da se o toj odluci očituju svi članovi koji imaju pravo glasa. Nakon toga se pristupa prebrojavanju glasova i utvrđuje se je li odluka donesena ili ne. Ovdje ZTD propisuje da je za donošenje odluka pisanim putem potrebna većina od ukupnog broja glasova kojima raspolažu članovi društva, a ne obična većina na temelju danog broja glasova.¹³⁰ Osim toga, popisana je i iznimka, ako samo jedan član ili jedan član i društvo drži poslovne udjele tada jedini član mora bez odgađanja o donesenoj odluci sastaviti i potpisati zapisnik kojim utvrđuje da je donio odluku.¹³¹

Druga situacija je kada članovi društva glasuju da će o određenoj odluci u budućnosti glasovati pisanim putem, a ne na skupštini društva. Ovdje članovi društva odlučuju o načinu donošenja buduće odluke, a ne o sadržaju te odluke. Očitovanje o načinu glasanja može se dati i na skupštini društva, telefonom, putem internet veze i sl. Ako se donese odluka da će se glasanje o određenoj odluci donijeti pisanim putem tad se o toj odluci obvezno mora glasati pisanim putem (osim ako se donese nova odluka kojom bi se promijenio način glasanja o toj odluci). Ovdje je također bitno uočiti da se pod izrazom „svi članovi društva“, misli i na one članove koji nemaju pravo glasa, nego imaju samo pravo sudjelovanja na skupštini. Članovima kojima je isključeno pravo glasa mora se dostaviti i prijedlog da se o pojedinoj odluci glasa pisanim putem. Iako je točno da sva ta pitanja ne spadaju u pravo glasa, nego u pravo sudjelovanja člana na skupštini, propust da se poziv uputi svim članovima bio bi procesnopravni razlog za pozivanje na ništetnost takvih

129 Cf. čl. 440. st. 1. ZTD-a.

130 Cf. čl. 440. st. 2. ZTD-a.

131 Cf. čl. 440. st. 3. ZTD-a.

odluka. Domaći zakonodavac ne zahtijeva poseban oblik u kojem se donosi odluka da će se o određenoj odluci glasati pisanim putem. Unatoč tomu preporučljivo je da se to radi pisanim putem (slanjem pisama, faksom, elektroničkom poštom i sl.) ili čuvanjem video ili audio snimke očitovanja članova kako bi uprava mogla dokazati da je poziv poslala svima i time si olakšala teret dokazivanja u slučaju pobijanja tako donesenih odluka.

Procesnopravni razlozi koji mogu dovesti do ništetnosti takvih odluka bili bi ako poziv za pismeno glasanje i poziv da se glasa da hoće li se o određenoj odluci glasati pisanim putem ne pošalje svim članovima društva. Ako se naknadno o ovom prijedlogu izjasne svi članovi koji imaju pravo glasa, ovaj propust bio bi uklonjen.

Valja napomenuti da je moguće da se u društvu određene odluke donose kombinacijom odlučivanja na skupštini i davanja glasova pisanim putem. Ovo ne bi bio razlog ništetnosti tako donesenih odluka sve dok bi se moglo utvrditi da je poziv za glasanje upućen svima i da su se svi o njemu izjasnili bez obzira na to na koji način.

5. KONVALIDACIJA NIŠTETNIH ODLUKA SKUPŠTINE D.O.O.-A

Ništetna odluka može u određenim slučajevima konvalidirati tako da je moguće naknadnim djelovanjem dovesti do toga da takva odluka ipak proizvodi pravne učinke.¹³² U pogledu uklanjanja učinaka ništetnosti premda postoji razlog za ništetnost odluke, treba na odgovarajući način primijeniti ono što ZTD predviđa za uklanjanje ništetnosti odluka glavne skupštine d.d.-a.¹³³ Ovdje je također potrebno ukazati na određene posebnosti o uklanjanju ništetnosti kad je riječ o odlukama skupštine d.o.o.-a.

O uklanjanju ništetnosti može biti riječ u slučaju upisa u sudski registar odluke pri čijem su donošenju učinjene procesne pogreške tj. tehnički popusti u knjizi odluka, odnosno zapisniku ako se to prisilnim propisima zahtijeva u odnosu na odluku d.o.o.-a. Ovo vrijedi i ako se neka odluka donese pisanim putem, a u tomu zbog pisane pogreške u pozivu da se tako odluči ne sudjeluje koji od članova društva, a ako se poslije svi slože s tom odlukom odluka je valjana.¹³⁴

Kao drugi razlog uklanjanja ništetnosti mogu se pojaviti slučajevi kada je odluka skupštine nišetna iz razloga koji se tiču pogrešaka u sazivanju skupštine. O uklanjanju ništetnosti će biti riječi i kada se zbog pogrešaka u sazivanju skupštine neki članovi na njoj ne pojave, ali naknadno daju svoju suglasnost s odlukom.¹³⁵

¹³² Cf. čl. 356. ZTD-a.

¹³³ Tako i u njemačkom pravu. Cf. Fleischer, H.; Goette, W., *Münchener Kommentar zum GmbHG*, §§ 35-52 GmbHG, Band 2., München, 2016., par. 105-111. (URL: <https://beck-online.beck.de/Bcid/Y-400-W-MuckoGmbHG>, pristupljeno 4. studenog 2016.).

¹³⁴ Barbić, J., *Pravo društava društva kapitala*, knjiga druga, op. cit. (bilj. 3.), str. 541.

¹³⁵ Ibid. str. 541.

Osim spomenutih, pod to se pravilo mogu podvesti i slučajevi koji se tiču utvrđivanja ništetnosti odluke o sudjelovanju u dobiti i slučaj smanjenja temeljnoga kapitala ispod najnižeg iznosa temeljnoga kapitala, ako ta odluka nije pravodobno upisana u sudski registar.¹³⁶

Kod povreda propisa o obliku donesene odluke, odluka će konvalidirati ako se naknadno udovolji zahtijevanom obliku (solemnizacija odluke javnog bilježnika).¹³⁷ U spomenutim slučajevima ne može se pozivati na ništetnost po proteku tri godine od njezina upisa u sudski registar. Ako se takva odluka upiše u sudski registar jer sud nije opazio da je takva odluka nišetna i da se ne pokrene tužba za brisanje upisa u roku od tri godine od upisa takve odluke takav upis se više ne bi mogao smatrati nišetnima. Naime, protekom roka od tri godine postignut je puni učinak upisa odluke sukladno člankom 72. c Zakona o sudskom registru. Ovim pravilom išlo se *in favorem* pravne sigurnosti, naime vremenskim ograničenjem spriječena je zloupotreba isticanja nišetnosti nakon proteka prekluzivnog roka od tri godine od upisa u sudski registar.

Kao treće pravilo, predviđen je slučaj u kojem su pozivi poslani svim članovima, ali su sami pozivi bili neuredni. Takva će odluka biti valjana samo ako se odlukama koje su donesene na toj skupštini suglase i svi imatelji poslovnih udjela koji nisu zaprimili uredan poziv na skupštinu.¹³⁸

6. PRAVNE POSLJEDICE NIŠETNOSTI

Nišetnost se može isticati tužbom i na bilo koji drugi način, a nišetna odluka ne proizvodi pravne učinke osim u slučaju uklanjanja nišetnosti.¹³⁹ Ono što se od društva stekne na temelju nišetne odluke skupštine mora mu se vratiti, te naknaditi troškove nastale društvu u vezi s tim.¹⁴⁰ Stoga bi članovi društva bili dužni vratiti društvu isplaćenu dobit koja bi im bila isplaćena na temelju nišetne odluke o upotrebi dobiti. To pravilo vrijedi i za treće osobe.¹⁴¹

136 Tako i Barbić, J., *Dioničko društvo*, knjiga druga, svezak 1., 6. izmijenjeni i dopunjeno izd., 2013., Zagreb, VIII. 4., str. 2177.

137 Ledić, D., Čulinović-Herc, E., *Ništavost i poboynost odluka skupštine društva s ograničenom odgovornošću*, op.cit. (bilj. 3.), str. 750.

138 U domaćoj sudskoj praksi kroz godine je evoluiralo shvaćanje vezano uz nišetnost odluka skupštine d.o.o.-a. Razlog tomu je izmjena i dopuna relevantnih odredbi ZTD-a koje su bile na snazi do izmjena iz 2003. godine, cf. Barbić, J., *Pravo društava društva kapitala*, knjiga druga, op. cit. (bilj. 3.), str. 542.

139 Čl. 357. st. 2. ZTD-a.

140 Čl. 357. st. 1. ZTD-a.

141 *Argumentum per analogiam* cf. Barbić, J., *Ništavost i poboynost odluka skupštine u društvima kapitala*, op. cit. (bilj. 3.), str. 111.

7. ZAKLJUČAK I DE LEGE FERENDA PERSPEKTIVE

Institut ništetnosti odluka skupštine d.o.o.-a nije izrijekom uređen ZTD-om već je propisano da se na odgovarajući način primjenjuju odredbe o ništetnosti odluka glavne skupštine d.d.-a. Postojeća zakonska formulacija stvara poteškoće jer pojedine odredbe nije moguće analogno primijeniti s obzirom na temeljne razlike ovih dvaju tipova društva kapitala. Skupština d.o.o.-a puno je fleksibilnija i elastičnija u sazivanju i donošenju odluka u odnosu na glavnu skupštinu d.d.-a. To povlači za sobom posljedicu da procesnopravni razlozi ništetnosti odluka skupštine d.o.o.-a postoje samo ako skupštinu saziva neovlaštena osoba i ako se utvrde bitni nedostaci u sadržaju poziva na skupštinu d.o.o.-a (npr. prekasno je poslan, pogrešno je navedeno mjesto održavanja skupštine, nenavođenje svih točki dnevnog reda i sl.). Ovo se odnosi i na odluke koje se donose neposredno na skupštini d.o.o.-a i na odluke koje donose pisanim putem. Za utvrđivanje spomenutih pogrešaka u sazivanju skupštine ponajprije je mjerodavan društveni ugovor, a tek podredno odredbe ZTD-a o sazivanju, načinu i roku sazivanja skupštine.

Slijedom navedenoga, proizlazi da se zbog specifičnosti d.o.o.-a a u odnosu na d.d. može dogoditi da u određenim slučajevima isti razlog kod d.o.o.-a bude razlogom poboynosti, ako kod d.d.-a razlogom ništetnosti odluka skupštine. Osim toga, proizlazi da i kod d.d.-a i d.o.o.-a zakonska kategorizacija procesnopravnih razloga ništetnosti ima za posljedicu da se statutom odnosno društvenim ugovorom ne mogu niti proširiti, niti suziti razlozi ništetnosti odluka skupštine d.o.o.-a.

Uvažavajući prethodno navedene razloge, iz praktičnih razloga bilo bi poželjno vratiti staru regulaciju ZTD/1995 i izrijekom navesti razloge ništetnosti odluka skupštine d.o.o.-a. Time bi se otklonile nejasnoće koje se pojavljuju u sudskoj i poslovnoj praksi. Kao drugo rješenje može se uvesti i samo djelomična izmjena postojeće regulative i izrijekom propisati samo procesnopravne razloge ništetnosti. Za ostale bi se razloge mogla zadržati odgovarajuća primjena odredbi o ništetnosti odluka glavne skupštine d.d.-a jer kod njih ne dolazi do pogrešnih tumačenja.

LITERATURA

1. Barbić, J., Dioničko društvo, knjiga druga, svezak 1., 6. izmjenjeno i dopunjeno izd., Zagreb, 2013.
2. Barbić, J., Ništavost i poboynost odluka skupštine u društvima kapitala, Pravo u gospodarstvu, vol. 43., br. 6., 2004.
3. Barbić, J., Ništetnost odluka skupštine/članova društva s ograničenom odgovornošću, Zbornik 53. Susreta pravnika u Opatiji 2015., Hrvatski savez udruga pravnika u gospodarstvu, Zagreb, 2015.
4. Barbić, J., Pravo društava, knjiga druga, Društva kapitala, svezak II. Društvo s ograničenom odgovornošću, društvo za uzajamno osiguranje, kreditna unija, europsko društvo-Societas Europea (SE), 2013.
5. Barbić, J., Tužba za pobijanje odluka skupštine društva odnosno članova društva s ograničenom odgovornošću, Zbornik 52. Susreta pravnika u Opatiji 2014., Hrvatski savez udruga pravnika u gospodarstvu, Zagreb, 2014.

6. Čuveljak, J., Ništavost i poboynost odluka skupštine trgovačkog društva, *Financije i porezi*, br. 1., 2009.
7. Fleischer, H.; Goette, W., *Münchener Kommentar zum GmbHG*, §§ 35-52 GmbHG, Band 2., München, 2016., par. 105-111, <<https://beck-online.beck.de/Bcid/Y-400-W-MuekoGmbHG>>, 4. studenog 2016.
8. Henssler, M., Strohn, L., *Gesellschaftsrecht*, Band 62., 16. izd., München, 2016., par. 21-22, <https://beck-online.beck.de/Bcid/y-400-W-HensslerStrohnKoGesR_3-name-ID_7206>, 4. studenog 2016.
9. Henze, H., *Handbuch zum GmbH-Recht: hoechstrichterliche Rechtsprechung*, 2. izd., Köln, 1997.
10. Hrastinski-Jurčec, Lj., Šimundić, M., *Pobijanje odluka skupštine dioničkog društva, Računovodstvo, revizija i financije*, br. 11., 2014.
11. Hrvatska, Republika:
 - presuda VTSRH Pž 2783/01 od 7. veljače 2004., <www.iusinfo.hr>, 4. studenog 2016.
 - presuda VTSRH Pž 4572/08 od 26. kolovoza 2008., <www.iusinfo.hr>, 4. studenog 2016.
 - presuda VTSRH Pž-1983/99 od 25. svibnja 1999., <www.iusinfo.hr>, 4. studenog 2016.
 - presuda VTSRH Pž-7466/04-4 od 18. rujna 2007., <www.iusinfo.hr>, 4. studenog 2016.
 - presuda VTSRH Pž-1076/04 od 17. siječnja 2006. godine, <www.iusinfo.hr>, 4. studenog 2016.
 - presuda VTSRH u odluci Pž-23/01 od 24. rujna 2002. <www.iusinfo.hr>, 4. studenog 2016.
 - presuda VTSRH u odluci Pž-3662/03 od 10. siječnja 2006. <www.iusinfo.hr>, 4. studenog 2016.
 - presuda VTSRH u odluci Rev-124/05 od 16. veljače 2006., <www.iusinfo.hr>, 4. studenog 2016.
 - presuda VTSRH u odluci Rev-124/05 od 16. veljače 2006., <www.iusinfo.hr>, 4. studenog 2016.
 - presuda VTSRH u presudi Rev-124/05 od 16. veljače 2006., <www.iusinfo.hr>, 4. studenog 2016.
12. Hüffer, U., *Aktiengesetz*, Becksche Kurzkommentare, Band 53., 5. izd., München, 2002.
13. Koppensteiner, H., G.; Rüffler, F., *GmbH Gesetz, Kommentar*, izd. 3., München, 1997.
14. Ledić, D., Čulinović-Herc, E., Ništavosti poboynost odluka skupštine društva s ograničenom odgovornošću, *Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci*, vol. 20., br. 2, 1991.
15. Lutter, M.; Hommelhoff, P.; *GmbH-Gesetz Kommentar*, urednik Bayer, W., 16. izd., Koeln, 2004.
16. Marković, N., Ništavost odluka skupštine, *Novine u zakonu o trgovačkim društvima i novi uvjeti poslovanja*, Zagreb, 2004.
17. Njemačka, Savezna Republika:
 - *Aktiengesetz*, <<https://dejure.org/gesetze/AktG>>, 30. studenog 2016.
 - *GmbH-Gesetz*, <<https://dejure.org/gesetze/GmbHG>>, 30. studenog 2016.
18. Parać, Z., *Obeza obavještavanja i glavna skupština dioničkog društva*, Zbornik 49. Susreta pravnika u Opatiji, Zagreb, 2011.
19. Pavlović, M., *Razlike između ništivosti i poboynosti odluka: skupštne društva kapitala*, 1. dio – Ništavnost i poboynost odluka glavne skupštine dioničkog društva, *Hrvatska pravna revija*, br. 1., 2005.
20. Pavlović, M., *Razlike između ništivosti i poboynosti odluka: skupštne društva kapitala*, 2. dio, *Hrvatska pravna revija*, br. 2., 2005.

21. Saračević Mosavac, A., Ništetnost i pobožnost odluka skupštine društva, Informator, 58, 2010.
22. Schmidt, K. u: Gadow, W., Heinichen, E., Aktiengesetz Grosskommentar, Pflichtfortsetzung, §§ 241-255, Berlin, 4. izd., 1995.
23. Schmidt, K., u Scholz, F., Kommentar zum GmbH-Gesetz, Köln, Band.1., izd. 9., 2000.
24. Šimundić, M., Ništavost i pobožnost odluka glavne skupštine dioničkog društva 1. dio, Informator, br. 54, 2007.
25. Slakoper, Z., Društvo s ograničenom odgovornošću: pravni odnosi između društva i članova, doktorska disertacija, Split, 1997.
26. Wolff, R. u: Münchener Handbuch des Gesellschaftsrechts, Gesellschaft mit beschränkter Haftung, Band. 3., izd. 2., München, 2003.
27. Zakon o obveznim odnosima, NN, br. 35/2005, 41/2008, 125/2011.
28. Zakon o praničnom postupku, NN, br. 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 84/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 89/14.
29. Zakon o trgovačkim društvima, NN, br. 111/1993, 34/1999, 121/1999, 52/2000, 118/2003, 107/2007, 146/2008, 137/2009, 111/2012, 125/2011, 68/2013, 110/2015.
30. Zöllner, W., u: Baumbach, A.; Huech, A.; GmbHG-Gesetz, Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung, Kurzkommentar, 15. izd., München, 1988.

Lidija Šimunović*

Summary

PROCEDURAL REASONS FOR INVALIDITY OF DECISIONS MADE BY THE ASSEMBLY IN LIMITED LIABILITY COMPANY - *de lege lata* vs. *de lege ferenda*

Procedural reasons, unlike other reasons for invalidity of decisions made by the Assembly in a Limited liability company (hereinafter: Ltd) in the judicial and business practice open up the highest number of legal questions. These are “mistakes in the steps” that lead to invalidity of decisions made by the Assembly in Ltd. about which in the domestic legal literature has not been systematically discussed. The starting point for the elaboration of this issue is based on the circumstance that in the provision of article 448 of the Companies Act is stipulated that to the invalidity of decisions made by the Assembly in Ltd. appropriately apply the provisions on the invalidity of decisions made by the General Assembly in PLC (Public Limited Company). Procedural differences in working of the General Assembly in PLC and Assembly in Ltd. is one of the fundamental differences between these two types of capital companies and this kind of positive legal regulation leads to legal uncertainty and misinterpretations.

The first part of this paper gives a chronological overview of the domestic law with regard to invalidity of decisions made by the Assembly in Ltd. Then are doctrinally deferred invalid decisions from the other decisions with defect. Then, each provision on the invalidity of decisions made by the General Assembly in PLC is tested and then explicitly formulated provision which is valid only within the context of Ltd. Apart from domestic law are analyzed also solutions from comparative law (especially German) because domestic law largely overlaps with the solutions from comparative law. In conclusion after completion of analysis, the obtained findings are used as guidelines for more practical *de lege ferenda* regulation in the Companies Act regarding the invalidity of decisions made by the Assembly in Ltd.

Keywords: *limited liability company, invalidity, the assembly of a limited liability company, procedural reasons, decisions.*

* Lidija Šimunović, mag. iur., Assistant, Faculty of Law Osijek, J. J. Strossmayer University of Osijek; lisimun@gmail.com

Zusammenfassung

PROZESSUALE GRÜNDE FÜR DIE NICHTIGKEIT VON BESCHLÜSSEN DER GmbH- GESELLSCHAFTERVERSAMMLUNG - de lege lata vs. de lege ferenda

Im Unterschied zu anderen Gründen für die Nichtigkeit von Beschlüssen der Gesellschafterversammlung der Gesellschaft mit beschränkter Haftung (nachstehend: GmbH) eröffnen prozessuale Gründe die meisten Fragen in der Rechtsprechung und Geschäftspraxis. Es handelt sich dabei um die „Schrittfehler“, welche zur Nichtigkeit des Beschlusses der GmbH-Gesellschafterversammlung führen und über welche in nationaler Rechtsliteratur nicht diskutiert wurde. Die Arbeit geht aus der Bestimmung des Artikels 448 des Gesetzes über Handelsgesellschaften hervor, welche vorschreibt, dass die Bestimmungen über die Nichtigkeit von Beschlüssen der AG-Hauptversammlung auf die Nichtigkeit des Beschlusses der GmbH-Gesellschafterversammlung anzuwenden sind. Prozessuale Unterschiede in der Arbeit der AG-Hauptversammlung und der GmbH-Gesellschafterversammlung aber stellen wesentliche Unterschiede zwischen diesen zwei Arten von Kapitalgesellschaften dar, so dass solche positivrechtliche Regelung zu Rechtsunsicherheiten und falschen Auslegungen führt.

Im ersten Teil der Arbeit wird chronologische Übersicht nationalen Rechtes in Verbindung mit der Nichtigkeit von Beschlüssen der GmbH-Gesellschafterversammlung gegeben. Nachfolgend werden nichtige Beschlüsse von anderen Beschlüssen mit Mängeln doktrinär abgegrenzt. Anschließend wird jede Bestimmung über die Nichtigkeit des Beschlusses der AG-Hauptversammlung getestet, wonach die für die GmbH geltende Bestimmung ausdrücklich formuliert wird. Neben des nationalen Rechtes werden auch Beschlüsse des vergleichenden Rechtes analysiert (insbesondere des deutschen), weil das nationale Recht in dieser Hinsicht in großem Maße mit dem vergleichenden Recht übereinstimmt. Abschließend werden die aus der Analyse hervorgehenden Schlussfolgerungen als Richtlinien für mehr praktische *de lege ferenda* Regelung des Gesetzes über Handelsgesellschaften bezüglich der Nichtigkeit von Beschlüssen der GmbH-Gesellschafterversammlung benutzt.

Schlüsselwörter: *Gesellschaft mit beschränkter Haftung, Nichtigkeit, GmbH-Gesellschafterversammlung, prozessuale Gründe, Beschlüsse.*

Riassunto

LE CAUSE DI NULLITÀ PROCEDURALI DELLE DELIBERE ASSEMBLEARI DELLA SOCIETÀ A RESPONSABILITÀ LIMITATA - *de lege lata* vs. *de lege ferenda*

Le cause di nullità procedurali sono quelle che a differenza delle altre cause di nullità delle delibere assembleari delle società a responsabilità limitata (s.r.l.) nella giurisprudenza e nella prassi sollevano il maggiore numero di questioni giuridiche. Si tratta di casi in cui si manifestano “errori in partenza” che conducono alla nullità delle delibere assembleari delle s.r.l.; errori dei quali nella letteratura giuridica interna non s’è dibattuto in maniera sistematica. Il fondamento per l’analisi di questa problematica va rinvenuto nel fatto che l’art. 448 della legge sulle società stabilisce che alla nullità delle delibere assembleari della s.r.l. si applicano le rispettive disposizioni riguardanti la nullità delle delibere dell’assemblea generale delle s.p.a. Stanti le differenze procedurali relative alle attività dell’assemblea generale della s.p.a. e della assemblea della s.r.l., detto rinvio normativo può comportare situazioni di incertezza del diritto ed interpretazioni errate.

Nella prima parte del lavoro si passa in rassegna in chiave cronologica il diritto interno relativamente alla nullità delle delibere assembleari della s.r.l. Di seguito si analizzano gli orientamenti dottrinali con riferimento alla distinzione tra delibere nulle e delibere affette da altre lacune. Successivamente vengono analizzate e valutate tutte le disposizioni di legge dettate con riguardo alla nullità delle delibere dell’assemblea generale; per procedere poi alla formulazione delle disposizioni che valgono solamente nell’ambito delle s.r.l. Oltre al diritto interno, si analizzano anche le soluzioni previste nel diritto comparato (in specie nel diritto tedesco), poiché il diritto interno in parte consistente è sovrapponibile alle soluzioni previste nel diritto comparato. A indagine completata si utilizzano le conclusioni cui s’è pervenuti per proporre delle soluzioni pratiche *de lege ferenda* al fine di disciplinare la legge sulle società nel contesto della nullità delle delibere assembleari della s.r.l.

Parole chiave: *società a responsabilità limitata, nullità, assemblea della
società a responsabilità limitata, cause procedurali, delibere.*